БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 117 (10485) | 1964 оной майн 19, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ТАРИЛГЫН ТҮСЭБ ЗААБОЛ ДҮҮРГЭХЭ — АЖАХЫ БҮХЭНЭЙ ЗОРИЛГО

Хүдөөгэймнай ажалшадай сэдьхэл һанаан ханги дүүрэн. Хабар хожомдожошье ерээ һаа, тарилгын эхилхэ үеэр саһа, бороо яһала ороһон, наранай элшэшье шангадаһан ха юм. Энээнһээ ондоо ямар уларил хэрэгтэйб. Хэрбээ таряагаа хаһа соонь тарижа шадабал, тарияншье нэгэ жэгдээр бултайжа, һайн ургаса абахамнай найдамтай гээшэ. Энэл ушар маанадые бултымнай баясуулна, һайнаар эршэтэйгээр хүдэлхые уряална бшуу.

Хабарай үдэр жэл тэжээдэг. Тиимэһээ хабарнай таряашадые шамдуулдаг. Мүнөө жэлдэ хабарай удаарһан дээрэһээ бүришье шахардуу байдал тохёолдоод байна. Тиимэ дээрэһээ мүнөө жэлэй хабарай тарилгын хүдэлмэриин эршэ урданайхиһаа хоёр-гурба дахин эбхэгдэхэ зэргэтэй. Эртын тарилга дүүргэхээршье саг болоо.

Республикын колхоз, совхозууд шэнэ техникээр г-бэхижээ, механизаторнуудшье ургаа, тэдэнэй мэргэжэл шадабаринь нилээд дээшэлээ. Имэһээ ажахы бүхэн тарилгаяа эмхитэйгээр, эрхим болзорто хэжэ дүүргэхэ арга боломжотой. Гэбэшье һанаһанда хүрэгдэнэгүй. Баргажанай, Түнхэнэй, Хориин управленинүүдэй зарим ажахынууд ороохото ургамалнуудай тарилгые ехээр унжагайруулжа байна. Энэ ушар ерэхэ ургасые ехээр доошонь оруулжа болохо. Саашадаа иимэ байдалые тэсэхын аргагүй. Үйлэдбэриин управленинүүд, партийна комитедүүд эдэ дутагдалнуудые зайсуулха талаар эрид шууд хэмжээ абаха уялгатай.

Үшөө нэгэ иимэ ушар һанаа зобооно. Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын, Баргажанай управленинүүдэй зарим ажахынууд тарилгын ябажа байха үедэ зарим ургамалнуудые тариха түсэбөө хороожорхиһон байна. Хүдөө ажахые түсэблэхэ шэнэ гурим тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой ёһоор, ямар ургамалые, хэды шэнээн газарта тарихаяа колхоз бүхэн өөрөө шиидхэхэ эрхэтэй. Гэбэшье зарим ажахын хүтэлбэрилэгшэд зүб бурууень хүсэд ойлгонгүй тарилгын түлэг ябажа байха үедэ түрүүн хараалһан түсэбөө хубилгажа эхилээ.

Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй «Искра» колхозой хүтэлбэри тарилгын ябажа байха үедэ горох тариха түсэбөө 524 гектарһаа 300-дань оруулаа. Ямар шалтагаанаар иимэ хубилалта хэгдээб? Хүрэнгын үрэһэн худалдажа абахада үнэтэй гэхэһээ бэшэ ямаршье ондоо тиимэ хүндэтэй шалтаг колхозой тушаалтад дурдажа шадаагүй. Горох тариха түсэб хорооһонһоо боложо, нилээд ехэ орооһо багаар абаха, баян ургаса үгэдэг ургамалнуудые тариха газарай хэмжээе эдэнэр ехээр гээхэнь ха юм. Иихэдээл эндэхидэй ехэл алдуу гаргаһаниинь элирнэ бшуу.

Имэрхүү алдуу эндүү ганса Мухар-Шэбэртэшье бэшэ, бусад управленинүүдтэ мүн үзэгдэнэ. Энэ алдууе энэ дары зайсуулха шухала. Адууһа малда шухаг болодог белок ехэтэй энэ ургамалай тарилгые ажахы бүхэн улам үргэдхэхэ зэргэтэй. Севооборотһоо гадуур паарые эзэлэн, горохые сэбэрээр гү, али бусад ургамалнуудтай холижо тариһан ажахынууд тон зүб алхам хэнэд. Горохнай хүрьһые азодоор баяжуулдаг ургамал һэн тулада энэ хэмжээн паарай шанарые нилээд һайжаруулха ха юм.

Зарим ажахынууд ямаршье үндэһэгүйгөөр хартаабха, саахарай свёкло тариха түсэб хаһахаар хараална. Энэ алдууе саг соонь залан заһаагүй хада баһал хохидолтой ушарта хүргэжэ болоно. Хартаабха хадаа шухалын шухала ургамалнуудай нэгэн байһаниинь мэдээжэ. Гэн гэтэр гахай үсхэбэрилдэг зарим ажахынууд юундэшьеб хартаабха багаар тарихые оролдоно. Хартаабхагүйгөөр, гансал орооһоор гахай шахаха болоо һаа, ажахыгаа хэмгүй ехэ гарзада оруулхаһаа бэшэ ондоо юумэн туйлагдахагүйл.

Улаан-Үдын управлениин ажахынууд нёдондо хартаабха тарилгые нилээд дээшэлүүлжэ шадаһан, тэрэнэй ямар ашаг үрэтэй байһыень өөһэдынгөө дүй дүршэл дээрэһээ мэдэжэ абаа. Тиимэһээ мүнөө жэлдэ хартаабха тариха түсэбөө эндэхид үшөө ехэ болгоһон байна. Гэхэтэй хамта энэ түсэбнай үлүүлэн дүүргэгдэхэ байха гэжэ зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд найдуулна. Хартаабхын яаха аргагүй хэрэгтэй байһые энэ баримта бодотоор гэршэлжэ үгэнэ. Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхоз 90 гектар хартаабха тарихаар түсэблөө һэн. Энэнь иимэ ехэ колхоздо үнэндөө тон бага гээшэ. Гэбэшье һая эндэхид хартаабха тарилгые 60 гектарта хүрэтэр хороохо гэжэ шиидээ. Энэмнай эли бодо алдуу ха юм.

Саахарай свёкло ургуулжа шадаха аргатай байһан аад, тэрэниие тарихаяа арсаһан ажахынууд хадаа эзэн буса ааша гарганад. Бэшүүрэй, Хүдэриин, Мухар-Шэбэрэй колхозууд олон жэлдэ саахарай свёкло һайнаар ургуулжа, тэрэнэй ашаг олзын амта танинхай. Свёкло тарихын тулада эгээл һайн газар таһалагдадаг, тэрээн тушаа анхаралаа ехээр хандуулдаг. Саахарай свёкло ургуулха эрхэ байдалаар баян бусад ажахынууд энэ ургамалые хүндэлхөөр болоо. Саахарай свёкло ургуулга гээшэ хүндэ хүшэршье, орёошье. Гэбэшье хэһэн ажалынь гүйсэд дүүрэн харюулдаг шуу. Тиимэһээ саахарай свёклоһоо арсадаг нүхэд һайсахан бодомжолжо үзэхэ ёһотой.

Хабарай тарилгые түргөөр, эгээл эрхим болзорто хэхэ, ургамал бүхэнөөр хараалагдаһан түсэбөө эрхэ бэшэ дүүргэхэ гэһэн зорилго табигдана.

Хабарай тарилга эмхитэйгээр, эрхим болзорто дүүргэхын тула тэмсэхэтэеэ хамта манай колхоз, совхозууд мүнөө жэлдэ паар хахалха, шэнэ газар элдүүрилхэ түсэб хаһа саг соонь бэелүүлхэ арга боломжоор ехэ. Техникэ зүбөөр ашаглабал, эдэ хүдэлмэринүүдые тон эмхитэйгээр гүйсэдхэжэ болохо байһан тухай жэшээнүүдые олоор тэмдэглэжэ боломоор. Гэхэтэй хамта паар хахалха, шэнэ газар элдүүрилхэ арга боломжонуудые муугаар хэрэглэдэг баримтануудые баһал олоор дурдамаар. Паарай бага дээрэһээ муу ургаса абанабди гэжэ жэл бүхэндэ гомдол баридаг хүтэлбэрилэгшэд манай дунда бии гээшэ. Тиихэ мүртөө эдэнэр паар хахалха, шэнэ газар элдүүрилхэ түсэб жэлһээ жэлдэ дүүргэдэггүй байха юм. Хэрбээ урдань иимэ байдалые техникын хомор дээрэһээ болоо гэжэ тоолодог һаа, мүнөө иимэ шалтаг ямаршье үндэһэгүй. Техникээр баян болообди. Энэ техникые һайнаар шудалһан хүнүүдшье олон болоо.

Мүнөө поли дээрэ ажаллажа байһан манай механизаторнуудай худэлжэ байхые харахадаа баясажа ханахагүйш. Полинууд дээгүүр тракторнуудай хүнхинөөн үдэр һүнигүй зааншье замханагүй, механизаторнууд үнэн зүрхэнһөө хүдэлнэ. Бүхы юумэн мүнөө ажалай эмхидхэлһээ, техникые ажал дээрэ зүбөөр хубаарилан табилгаһаа, тэрэниие һайнаар ашаглалгаһаа дулдыдаха байна. Агрегадуудые иишэ тиишэнь миин ябуулгые, нэгэнэй бүтээхэ юумэдэ хоёрые табиха ябадал зайсуулта шухалын шухала хэрэг болоно.

Энэ хабарнай онсо ондоо шэнжэтэй хабар. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ гэһэн КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй тогтоолые бэелүүлхэ ехэ добтолгын түрүүшын хабар! Партиин ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Буряадай хүдөөгэй ажалшад хабарай тарилгые эрхим һайнаар үнгэргэхэ, үндэр баян ургаса хуряаха гэһэн тэмсэлдээ лаб бата амжалта туйлахань дамжаггүй.

Нүхэр Цыденов — Хүдэриин совхозой түрүү сеялкэшэдэй нэгэн. Тэрэ үдэр бүри нормоёо үлүүлэн дүүргээ. Зураг дээрэ: сеялкэшэн Ц. Цыденов. А. ИСТОМИНОЙ фото.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ОХИН ХҮСЭТЭЙ

Шанага тосхоной шанха баруун тээхи зэрлэгээтэмэ үргэн ехэ поли дээгүүр хойноо хуа тооһо гэзэгэтүүлэн, тракторнууд өөдэ руугаа бушуу яаралтайгаар зурылдана. Хүсэтэ техникын хүнхинөөн хабарай һайхан сагай хабата ажалай охитой ниилэһэншүү ирагуу һайханаар соносотоно.

Эгээл эндэ Бэшүүрэй совхозой 2-дохи отделениин нүхэр Бальжинимаевай хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригадын механизаторнууд габшагай шамдуугаар ажаллажа, хабарайнгаа тарилгые хаһа саг соонь хэжэ дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Эндэхи механизаторнууд тарилгын хүдэлмэриин эхилһэнһээ хойшо 900 шахуу гектар хахалһан, тиихэдэ түсэбөөр хараалһанай ёһоор 500 гектарта шэниисэ һайн шанартайгаар тарижа дүүргэһэн байна. Мүнөө енмээн болон бусад ургамалнуудые тарина.

Тус бригадын тракторнууд бултадаа хоёр халаанда табигдажа, үдэр һүнигүй хүдэлгэгдэнэ. Совхозой механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн табан хоног бүхэндэ соглологдоно. Һүүлшын дүн гаргахадань энэ бригадада түрүүлһэн, олохон механизаторнууд шанда хүртөө һэн.

Мүрысөөндэ коммунис ажалай ударник А. Ж. Базаров хамагыень илаһан байна. Энэ нүхэр халаанайнгаа даабари 200 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Мүн нүхэд Б. С. Батомункуев, Е. Ц. Цыбикдоржиев, П. Ц. Цыденов, А. П. Пономарев, Д. М. Раднаев болон бусад нормоёо 150 процентһээ доошо оруулнагүй. Тэдэнэй хэһэн хүдэлмэри «эрхим» гэһэн сэгнэлтэдэ хүртэнэ.

Д. ТОГОШИЕВ.

Мухар-Шэбэр.

ХЭШЭГТЭ ХАБАРАЙ ШЭНЖЭ ХАРАГДАНАГҮЙЛ

Хэшэгтэ хабар! Хүдөө ажахыдахи энэ халуун хаһые Анаагай совхоз хэр үнгэргэжэ байнаб, баян ургасын түлөө хэр шанга тэмсэл дэлгэрээб? Тиимэ һайшаалтай, хабарай шэнэ шэнжэ гэмээр зүйл эндэ үшөөл харагданагүй гэлтэй. Тусхайлан хэлэхэ болоо һаа...

Юу харадаг агрономууд бэ?

Тарилгын агротехникэ тушаа тогтоое. Совхозой 5-дахи фермын Буламай бригада (бригадир Ц-Д. Намсараев). Эндэ полевой станһаа 4—5 модоной газарта хоёр залуу хүбүүд 2 «ДТ-54» трактораар һолоомын узуур хахалжа байна. Алишье тракторайнь плугай хойно борной шагтагалагдаагүй, миил модон катогууд мухарилдана. Тиимэһээ хэбтэшэжэ нягтаршаһан газарай дэгнүүл бутарангүй, тэрэ зандаа үлэшэнэ.

— Плугайнгаа хойно борной юундэ шагтагалнагүйбта? Тэрэ газарайтнай хүрьһэ дээгүүрнь һөөлжүүлэн, дэгнүүлынь бутаруулжа үгэхэ ха юм,— гэхэдэ:

— Шииг нойтониинь хаташаха гэжэ агрономнай плугай хойно борной шэрүүлдэггүй юм. Тиигээдшье энэ шабартай газарта трактор борнойтойгоор даахашьегүй байна,— гэжэ тракторист Ц-Д. Цыдендамбаев хэлэнэ.

Энэ хүбүүнэй хахалһан газарые харахада, плугайнь анзаһануудай урда хутага зүбөөр тодхогдоогүй дээрэһээ зарим тээгээ хатуу хүрьһэ дабангүй дээгүүр халирхайдажа гарашанхай байба. Плугаа тракторай хойноһоо тааруулжа холбоогүйһөөнь боложо, түрүүшын анзаһан буураздааһаа холуур һөөлжэшэнэ. Тиигэжэ мүр бүхэниинь гүб гүбэгэр далантай. Иигэжэ газарайнгаа шорой харлуулхадаал хахалаабди гэжэ байхадаа эндэхид юу бодоно гээшэб?

Тэрэ газарһаа холо бэшэ нэгэ-нэгэ сеялкэтэй 4 «Беларусь» трактор баһал яндаар хахалһан газарта шэниисэ тарижа, ондого-сондого ябанад. Үрэһэ тариһанай һүүлдэ газарай хүрьһэ нягтаруулан, жэгдэлхэдэ шииг нойтон һайнаар баригдахаһаа гадна, хуряагдаха таряалан тэгшэ байха бшуу. Сеялкэнүүдэйнь хойно бүдүүниинь хамсытай гарайл зэргэхэн модон мухарюулганууд шэрэгдэнэ. Энэнь ягаад газарай хүрьһэ нягтаруулан дарахаб даа. Юрэл бэеэ мэхэлһэн хэрэг бэшэ аал?

Тэндэһээ совхозой саада заха — 4-дэхи фермэ хүрэгдөө. Эндэхид ажахы соогоо эгээл ехэ, хамта 8740 гектарта эртын орооһото ургамалнуудые, тэрэ тоодо 2640 га шэниисэ тариха юм. Мүнөө бүхыдөө 1300 га таригдаа гэхэ гү, али түсэбэйнь гурбанай нэгэ хубинь болоогүй.

— Майн 1-һээ хойшо 15 сеялкэтэй 7 агрегат хүдэлжэ байна,— гэжэ фермые эрхилэгшэ Б-Д. Доржиев хэлэнэ.

Һаатаан, һамшаан захагүй

Эдэ 7 агрегат бүхыдөө 12 хоног соо 1300 гектар таряа. Хэрбээ энэ янзаараа унжагайрбал, үлэгшэ 2400 га эртын таряагаа майн 30 болотортшье тарихадаа дүтэ гээшэ. Тиигэжэ тарилгын болзор тон ехээр унжагайруулагдана. Жэшээнь, горох гол түлэб апрелиин һүүл, майн эхин болотор таригдаха ёһотой аад, тэрэнээ һаял майн 12-то тарижа дүүргээ. Харин наран сэсэг таригдажа үшөө үргэлжэлһөөр. Иимэ хожом хэгдэһэн горох, наран сэсэгэй газарай хүрьһэндэ хэзээ дэбтэжэ ургаха юм? Энээнһээ уламжалан ургасашье доошолхо бшуу.

Агрегадуудай ажалай бүтээсын бага дээрэһээ тарилга ехээр унжагайрна. Тэдэнь үтлөөгүүр орой, 9—10 часһаал ажалдаа гарана. Хүдэлмэришэдтэ эдеэ хоол, трактор, машинада хээрэнь тоһо, түлишэ хаһа сагтань абаашанагүй.

Эгээл үдэ боложо байхада Георгиевка тосхоной зүүн тээ 2 «Беларусь» тракторай хажууда хэдэн хүн дүхэриглэн һууба.

— Эдеэлхэ хаһа болоо. Хоол асарха хүмнай ерэнэгүй, хүлеэжэ байнабди. Үшөө нэгэмнай тракторта түлишэ хэхээ тосхон оробо,— гэжэ тэдэнэр харгыгаар табилуулжа ябаһан «Беларусь» трактор тээшэ заана.

Эндэһээ холо бэшэ хүдэлжэ байһан 2 «ДТ-54» тракторай 6 сеялкэдэ орооһо хүнэгөөр эюулхэдэнь сохом хахад час болоно. Мүн орооһоёошье талаар, харгы дээгүүр бирайтар адхана. Хажуудань фермын агроном З. Цыденова, бригадир Л. Михайлов гэгшэд миил хараад байха юм. Тииһээ тинтэр эндэхи алишье фермэдэнь автомашинада тусхай бункер табижа, орооһо сеялкэдэ оньһон аргаар хэхэ дүй дүршэл хэрэглэгдэнэгүй. Гадна агрегадуудые нэгэ газарта бүлэг бүлэгөөр хүдэлгөө һаань, эдеэ хоол, тоһо, түлишөөр хангаха, техническэ харууһа хэхэдэнь таатай байха бэлэй гэжэ һанагдана.

Ашанга нютагай 2-дохи фермэдэшье эртын тарилга удаарна.

— Тракторнуудыемнай Хориин «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй отделениинхид муугаар заһабарилаа. Энээнһээ боложо ходо эбдэрнэ, урагшаа ябанагүй. Эхилһэнһээ хойшо трактор бүхэн 1 сүүдхэ, зариманиинь 2—3 сүүдхэшье һаатана,— гэжэ фермые эрхилэгшэ Н. Дагбаев гомдобо.

Обёосто түригдэһэн шэниисэ, үтэгжүүлэгдээгүй газар

Энэ совхоздо бүхыдөө тарилгын газарай хубаарилга зүбөөр табигдаа гэхын аргагүй. Жэшээнь, шэниисэ нёдондонойхиһоо 780 гектараар бага болоо. Тэрэнэй орондо обёос, енмээн ехээр таригдаха юм. Энээнэйнь ямар бодомжотойгоор хэгдэһэниие мэдэхэнь бэрхэтэй. Юуб гэхэдэ, нёдондо совхоз 6985 гектарта шэниисэ тарижа, га бүриһөө 7,6 центнер ургаса абаа һэн. Тиихэдэ гектарай 7,8 центнер обёос хуряагдаа. Ондоогоор хэлэбэл, эдэ хоёр ургамалнуудай ургасань адли шахуу байбашье, шэниисын гектар бүхэнһөө обёосойхидо орходоо 2 дахин шахуу ехэ олзо, тэжээлэйшье единицэ һураггүй ехээр абтаа бшуу. Эдэнэй алиниинь ашагтайб гэжэ ойлгожо ядахаар бэшэ.

Мүн энэ жэлдэ кукурузын талмай урдынхида орходоо 800 гектараар бага болгогдобо. Тэрэниие багашаг газарта таряад, ехэ ургаса абаха гээ һаа, зүб юм ааб даа. Теэд мүнөө совхоз 500 га газараа һайнаар уһалха, үтэгжүүлхэ тушаа биратай юумэ хэнэгүй. Жэшээнь, 2-дохи фермэдэ 50 га кукурузын газарта 65 тонно, гектарай 1 тонно үлүүтэй, 4-дэхи фермэдэ 100 гектарта 416 тонно шэбхэ гаргагдаа. Иигэжэ байхадань хаанаһаа кукуруза ургаха гээшэб?!

Юрэдөөл, ашаг ехэтэ шэнэ хабарые иимэ ахираар, хуушанайнгаа янза хэбээр угтажа байһандань ехэл халагламаар.

М. НАМЖИЛОВ, манай тусхай корр.

Хориин үйлэдбэриин управлени.

…ИЛ МҮРЭН ХАЗААРЛАГДАА

…, майн 16. (ТАСС-ай …орр.). Асуанда дүрбэдэхи …йр баяр үргэлжэлһөөр. …гүй городой үйлсэнүү… хүгжэм зэдэлнэ.

…эр эртэ үглөөнһөө эхил… хаалтын хажуугаар …олоороо сугларна. Хүсэ… мүрэнэй хаагдажа бай… хүн бүхэнэй хараха дура … юм.

…лта президент Насер, …рущев, Бен Белла болон …Рас-Бенасһаа Асуан бусажа ерэбэ. Сэхэ аэродром дээрэһээ эдэнэр пристань ерэжэ, «Лотос» пароход дээрэ һууба. Нил мүрэнэй эгсэ эрьенүүд дээгүүр сугларһан хэдэн арбаад мянган хүнүүд энэ пароходые амаршална.

Хаалтаһаа зуугаад метр газарта пароход тогтобо. Президент Насерай үгэһэн тэмдэгээр 25 тонным хэдэн арбаад самосвалнууд һүүлшын зуугаад кубометр гранитна хабтагайнуудые хаалта руу хаяна.

Нил мүрэн бурьялма долгинуудаа һүүлшынхеэ дошхуулан номгоршоно. Иигэжэ Нил мүрэн хаагдаба. Эрьедэ сугларһан зонууд задарюун хүсэтэйгөөр амаршалгын үгэнүүдые хашхаралдана. Хүнүүд бэе бэеэ тэбэрилдэнэ, таалалдана, «Насер мандаха болтогой!», «Хрущев мандаха болтогой!» гэһэн үгэнүүд дуулдана. Насер Н. С. Хрущев хоёр гар гараа барилсаад, тэбэрилдэнэ. Хаалта дээрэ найр ёһолол үргэлжэлһөөр.

…рущев Луксор городой …дын памятнигуудтай танилсана

…ОР, майн 17. (ТАСС-ай …орр.). Н. С. Хрущев пре… Насер, мүн президентнүүд … болон Арефтай хамта …дын Египедэй ниислэл …Стовратные Фивы хотын …олон сүмэнүүдые ошожо …дэ ордонуудай баригда…ба хахад мянган жэл үн… һаань, мүноошье боло… …ие гайхуулжа байдаг.

… городой бүхы хүн зон … айлшадаа амаршалхаяа …тэ гарана. Информа…эл культурын, националь…лбэриин асуудалнуудаар …министрэй орлогшо А. К. …губернатор Кены Мухам…алла Губара болон нюта…гай бусад түлөөлэгшэд …Хрущев болон президент … аэродром дээрэ угтаа.

…кска сүмэ, фараонуу…сагуудые хараһанайнгаа … Н. С. Хрущев, президент …президентнүүд Бен Белла …реф гэгшэд Каир ошохоёо

…С. Хрущев Каир …бусажа ерэбэ

…, майн 17. (ТАСС-ай …орр.). Н. С. Хрущев, пре…д Насер, Бен Белла бо…еф гэгшэдэй һуужа ябаһан … самолёт 13 час. 35 мину…рай аэродром дээрэ буу…т правительствые толгой… ОАР-ай ниислэлдэ тон …р угтан абаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Советскэ Союзай туһаламжаар Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада хэгдэжэ байһан Асуанай үндэр хаалта барилгын хүдэлмэридэ онсо шалгарһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1964 оной майн 12-ой Указаар 153 совет мэргэжэлтэдые СССР-эй орден болон медальнуудаар шагнаба.

Совет главна эксперт А. П. Александров, тэрэнэй орлогшонор В. Г. Морозов, Г. А. Радченко, хабсаралгын хүдэлмэринүүдые хүтэлбэрилэгшэ А. Н. Петренко болон техник-оператор В. Е. Сердюков Ленинэй орденоор шагнагдаа.

Ажалай Улаан тугай орденоор 13 хүн, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор—30, «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар—47, «Ажалда шалгарһанай түлөө» медаляар—58 хүн шагнагдаа.

* * *

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1964 оной майн 12-ой Указаар Асуанай үндэр хаалтын нэгэдэхи ээлжээнэй барилгада шалгарһан Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын 299 мэргэжэлтэд болон хүдэлмэришэдые СССР-эй орден болон медальнуудаар шагнаа.

Асуанай үндэр хаалтын барилгын министр Сидки Солиман, Асуанай үндэр хаалтын управлениин директорэй туһалагша, туннельнэ управлениин начальник инженер Абдель Азым Сидки Турки, «Арабские контракторы» гэжэ фирмын генеральна директор инженер Гамаль Эд-Дин Али Батраун, туннельнэ управлениин инженер Абдель Салам Исмаил Абу Зейд, «Арабские контракторы» фирмын главна механик инженер Ахмед Абдель Рахман Ооф, «Египетскэ түмэр бетоной компаниин» («Миср Конкрит» фирма) генеральна директорэй орлогшо инженер Мухаммед Сами Бихейри гэгшэд Ленинэй орденоор шагнагдаа.

Ажалай Улаан тугай орденоор—19 хүн, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор—45, «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар—79, «Ажалда шалгарһанай түлөө» медаляар—150 хүн шагнагдаа.

Тус Указ «СССР-эй Верховно Соведэй ведомостьнүүд» соо толилогдобо.

…уанда баярай митинг майн 16-да болоо

… Ахмед Бен Беллын, Гамаль Абдель Насерай, …ель Салям Арефай, Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэнүүд

…й үндэр хаалтын нэгэдэхи …й барилгын түгэсхэгдэһэн…арамдуулан, Арабуудай Нэ… Республикын арад болон …льствые Алжирай Арадай …ическа Республикын пре…Ахмед Бен Белла амаршалаа. … энэ барилга агууехэ илал… гэжэ тэрэ онсолон тэмдэг…йна. Таанадтай, ОАР-ай …адтай хамта, угаа ехээр …, илалтын, уг зорилгоёо …н баяр баясхаланда ха… тулада бидэнэр ерээбди … Белла хэлээ. Асуанай үн…та барилга Арабуудай Нэ… Республикада, мүн бүхы …нуудта угаа ехэ удха шанар… Бен Белла тэмдэглэһэн …олонизаторнуудта эсэргүү …ь алжир патриодуудта ехэ туһаламжа үзүүлһэн ОАР-тай алжир арадай нягта холбоо барисаатай байһыень Бен Белла тусгаарлан тэмдэглээ. Арабуудта, бусад хүгжэжэ байһан оронуудта Советскэ Союзай үзүүлдэг үнэн зүрхэнэй, һайн һайхан туһаламжа тухай Бен Белла һайшаалай үгэнүүдые хэлээ. Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын болон Советскэ Союзай хоорондохи харилсаа холбоон, Асуанай үндэр хаалта бодхолго тиимэ туһаламжын, тиимэ үрэ ехэтэй харилсаа холбооной эли тодо жэшээ болоно гээд тэрэ мэдүүлээ.

Агуухэ орон — Советскэ Союзые гүнзэгы ехээр хизаарлашагүйгөөр хүндэлдэг байһанаа элирхэйлэн мэдүүлхые би хүсэхэ байнаб. Энэ ороной хани ёһоной хандалгые бидэнэр, арабууд, илангаяа ехээр хүндэлдэг байнабди гээд Бен Белла үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Советскэ Союзда, Н. С. Хрущевто өөртэнь баясхалан хүргэжэ байһанаа үгынгөө түгэсхэлдэ Бен Белла элирхэйлэн мэдүүлһэн байна.

ОАР-ай президент Гамаль Абдель Насер үгэ хэлэхэдээ, Асуанай гидроузелай барилгашадай алдарта хэрэгүүд тухай, барилгын түүхэ тухай, үндэр хаалта бодхолгые мүнгэ зөөреэр хангахаһаа арсажа, Египедтэ баалалта хэхые бэеэ даанхай гадаадын политика бэелүүлгэһээ арсахыень баадхахые баруун гүрэнүүдэй һэдэһэн тухай хөөрэһэн байна. ОАР-ай экономикые саашадань хүгжөөхэ, египет арадай байдал

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

Отто Вильгельмович КУУСИНЕН

КПСС-эй Центральна комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведһээ

…онһоо КПСС-эй гэшүүн, КПСС-эй Централь…итедэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй …секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй де…ССР-эй Верховно Соведэй Национальность…Соведэй гадаадын гүрэнүүдэй хэрэг эрхил…сиин түрүүлэгшэ, агууехэ Ленинэй үнэн …КПСС-эй, уласхоорондын коммунис хүдэлөө…э ехэ ажал ябуулагша, Социалис Ажалай Герой Отто Вильгельмович Куусинен үни удаан хүндөөр үбшэлһэнһөө уламжалан 1964 оной майн 17-до, 83 наһатайдаа нүгшөө гэжэ манай партида, бүхы совет арадта, аха дүү коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудта Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет гүнзэгы гашуудалтайгаар мэдээсэнэ.

…КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ | СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи бюро …РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум …олон РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведһээ

…онһоо КПСС-эй гэшүүн, … Центральна Комитедэй …иумэй гэшүүн, КПСС-эй …секретарь, СССР-эй Вер…Соведэй депутат, РСФСР-…ховно Соведэй депутат, … Ленинэй үнэн сэхэ шаби, … уласхоорондын коммуу…элөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша. Социалис Ажалай Герой Отто Вильгельмович КУУСИНЕНАЙ наһа бараһантай дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи бюро, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум, РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет России Федерациин коммунистнуудай, бүхы ажалшадай зүгһөө гүнзэгы ехээр шаналжа байһанаа мэдүүлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюро
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум
РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет.

Профессиональна Союзуудай бүхэсоюзна Центральна Соведһээ

Профессиональна Союзуудай бүхэсоюзна Центральна Совет КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй гадаадын гүрэнэй хэрэг эрхилхэ комиссиин түрүүлэгшэ, КПСС-эй болон уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, Социалис Ажалай Герой Отто Вильгельмович Куусиненай үни удаан саг соо үбшэлжэ, наһа бараһан тухайнь Профессиональна союзуудай бүхы гэшүүдтэ гүнзэгы гашуудалтайгаар мэдээсэнэ.

ВЦСПС

…КПСС-эй ЦК-да …-эй Министрнүүдэй Соведтэ

…С-эй ЦК, СССР-эй Ми…дэй Соведэй тогтоохонь: … Вильгельмович Куусине…өөлүүлгэ эмхидхэхэ пра…венна комиссие нүхэд … Подгорный (түрүүлэгшэ), …Косыгин, В. В. Гришин, …Андропов, Л. Ф. Ильичев, …Пельше, Н. Г. Егорычев, …Воеводин, К. П. Черня…һээ бүридүүлэн байгуул…

…Отто Вильгельмович …Куусинениие хүдөөлүүлгэ …хэ правительственна комиссиһаа

… Вильгельмович Куусине…эй хуурсаг Союзуудай …ай Колонно зал соо та… гэжэ правительственна … мэдээсэнэ.

… барагшатай хахасахын …64 оной майн 18-да 9 час …аһаа 23 час хүрэтэр …болохо.

… 19-дэ Улаан талмай дээ…лүүлгэ болохо.

КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр Отто Вильгельмович Куусиненай үбшэлһэн тухай медицинскэ заключени

Нүхэр О. В. Куусинен эльгэнэй рак үбшэнөөр үбдэһэн байгаа. Һүүлэй үедэ тэрэ үбшэниинь бүрэн һэдэржэ, шуһа ехээр гарадаг болоһон дээрэһээ наһа бараба.

СССР-эй АМН-эй бодото гэшүүд профессорнүүд:
П. Е. Лукомский
В. Х. Василенко
Е. М. Тареев
СССР-эй АМН-эй гэшүүн-корреспондент
профессор А. И. Струков
профессор В. С. Маят
СССР-эй Элүүрые сахиха министерствын дэргэдэхи 4-дэхи главна управлениин тусхай поликлиникын главна врач.
М. С. Хуторненко.
1964 оной майн 17.

АРГА БОЛОМЖОЁО ХАМТААРАА БЭДЭРЭЕЛ

(Ажалай эмхидхэл, нормо тоггоолго hайжаруулха талаар городой харалга эмхидхэгдэбэ)

Промышленна предприятинуудта ажалай эмхидхэл hарижуулан hайжаруулха, наукын туйлалта, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ зорилгоор КПСС-эй Улаан-Үдын горком партиин райкомуудтай сугтаа предприяти, барилга дээрэ ажалай нормо зохёолгын хэр зэргээр эмхидхэгдэжэ байһые шалгаха харалга эмхидхээ. Энэ харалга майн 1-һээ эхилэгдээд, июлиин нэгэ болотор үргэлжэлүүлэгдэхэ, тэрээндэ олониитэ хабаадуулагдаха юм. Промышленна предприяти, барилгын организаци бүхэндэ ажалай эмхидхэл болон нормо тоггоолго hайжаруулха, бага гаргашатайгаар үйлэдбэридөө hайн үрэ дүн туйлаха хэрэгтэ энэ харалга зорюулагдана. Тиихэдээ иимэ эрилтэ хэгдэнэ гэбэл: ажал болон нормо тоггоолгын бодото дээрэ хэр зэргээр эмхидхэгдэһые шалгахын хажуугаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжо элирүүлэгдэхэ, тэрэниие хэрэглэхэ талаар юу хэхэ хэрэгтэй байһаниинь тодорхойлогдохо болоно. Хүдэлмэриин сагай хэр зүбөөр хэрэглэгдэжэ, үйлэдбэриие оньһожоруулха зорилгын ямараар дүүргэгдэжэ байһаниинь харалгын үедэ элирүүлэгдэхэ юм.

Ажал оньһожоруулха асуудалда гол анхарал хандуулагдаха ёһотой. Юуб гэхэдэ, үшөө олон газарта бар хүсэн ехээр хэрэглэгдэнэ гээшэ. Иимэ дутагдал усадхаха, үйлэдбэриие оньһожоруулха, автомат арга нэбтэрүүлхэ талаар ямар хэмжээ ябуулгын бэелүүлэгдэхэ хэрэгтэй байһые тодорхойлхо шухала. Харалтын үедэ элирүүлэгдэһэн арга боломжонуудые хэрэглэжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукци бүри ехээр үйлэдбэридэг болохо эрилтэ хэгдэнэ.

Городоймнай промышленность һүүлэй жэлнүүдтэ горитой амжалта туйлаба. Долоон жэлэй эхинһээ продукци үйлэдбэрилгэ жэлдээ дунда зэргээр 10 процентээр ургаһан, ажалай бүтээсэ 5,2 процентээр дээшэлһэн байна. Россин 30 миллиардын тоодо оролсохо 31,2 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилһэн байна. «Теплоавтоматика», «Электромашина», шэлэй заводуудай, нарин сэмбын фабрикын, мебельнэ, модо болбосоруулгын комбинадай коллективүүд ажалай бүтээсэ горитой ехээр дээшэлүүлһэн, продукци ехээр үйлэдбэридэг болоо. Эдэ предприятинуудта городой бусад завод, фабрикануудта орходоо һайн үрэ дүн туйлагдаа. Байгша оной дүрбэ һарын дүнгые нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада продукци үйлэдбэрилгэ город соо дунда зэргээр 4,5 процентээр дээшэлһэн байгаа. Тиихэдэ «Электромашина» заводто 25,1 процент, мебельнэ, модо болбосоруулгын комбинадта — 16,9, «Теплоавтоматика» заводто — 16,1, нарин сэмбын фабрикада 8,2 процент ехэ болгогдоһон байна. Түрүү эдэ коллективүүд үйлэдбэреэ зүбөөр эмхидхэһэнэй, түсэблэлгын шэнэ гурим хэрэглэһэнэй, ажалай түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлаба.

Заводоо ашаг олзо ехэтэй предприяти болгохо, үйлэдбэридэг продукциингаа өөрынь үнэ хямдаруулха гэһэн үүсхэл нёдондо жэлэй октябрь соо «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд гаргаад, энэ талаар ехэ ажал хэһэн юм. Хараалһан хэмжээ ябуулгаяа бэелүүлбэл, 1964—1965 онуудта продукциин өөрынь үнэ 454 мянган түхэригөөр хямдаруулагдаха, завод гүрэндэ олзо ехээр үгэдэг болохо юм.

Нарин сэмбын фабрикын, мебельнэ, модо болбосоруулгын комбинадай коллективүүд ажалай түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлнэ. Хүдэлмэришэд өөһэдөө ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжо элирүүлэн хэрэглэнэ, түрүүшүүл өөһэдынгөө дүй дүршэлдэ нүхэдөө һургана. Нормо тоггоолгон ниитын бюрогой гэшүүдэй үүсхэлээр үйлэдбэриин арга боломжо элирүүлэгдээд, тэдэниие хэрэглэхэ тухай конференци фабрикада үнгэргэгдөө.

Гэхэтэй хамта гээгдэжэ ябаһан, түсэбөө дүүргэдэггүй предприятинууд үшөө бии байһаар. Нооһо угаадаг фабрика, гэрэй панель гаргадаг завод, «Буряткабель» завод дүрбэ һарын түсэб дүүргээгүй. Городой найман предприяти ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа дүүргээгүй, мүн жэгдэ бэшээр хүдэлдэг завод, фабриканууд үшөө олон. «Бурятжелезобетон» нэгэдэлдэ ородог заводууд ехээр гаргаша хэнэ.

Партиин горкомой эмхидхэһэн энэ харалгын амжалтань олониитын хабаадалгаһаа дулдыдаха байна. Промышленна предприяти, барилгын партийна организацинуудай зорилго юуб гэхэдэ, хүдэлмэришэн бүхэниие харалгада хабаадуулха болоно. Харалга ямар зорилго табинаб гэжэ хүдэлмэришэдтэ ойлгуулха шухала. Тиихын тула харуулан ойлгуулха агитаци, ханын газетэ, нютагай радио гэхэ мэтые хэрэглэхэ хэрэгтэй. Ажалай бүтээсэ, нормо дээшэлүүлхэ талаар үүсхэл гаргаһан түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэдые танилсуулха, өөһэдынгөө арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхэ хэрэгтэнь тэдэнэрээ [...] ха гээшэ партийна орг[...] шухала зорилго болоно.

Түрүү дүй дүршэл нэбт[...] талаар партийна группануу[...] дэлмэри һайжаруулха, дүй [...] лөө халан абалсахын тула [...] предприятинуудта ошожо [...] заводуудай ажалай дүн [...] хараха, сасуулжа үзэхэ газ[...] ажал харалгын үедэ хэгдэ[...]

Продукциин шанар һайжар[...] үйлэдбэреэ шэнэ гурима[...] эмхидхэхэ асуудалда ехэ [...] хандуулагдаха ёһотой. һайн [...] тай продукци бүтээхэ гэһэн [...] вай машина бүтээгшэдэй [...] манай «Теплоавтоматика» [...] дэмжэгдэнхэй. Энээнэй ашаг[...] заводойхидой бүтээһэн продук[...] 89 процентнь һайн сэгнэлт[...] техническэ хиналтын таһаг[...] шаагдадаг болоо.

Харалгын дүнгүүдээр [...] техническэ конференцинүүд [...] тиин горкомой пленум үнгэр[...] хараалагданхай. Предприяти[...] дэ ажалай эмхидхэл һайжа[...] нормо тоггоолгые гуримшуул[...] лаар элирүүлэгдэһэн дутаг[...] бии байһан арга боломжонуу[...] ференци, пленум дээрэ зүбш[...] сэгдэхэ байна.

Т. НАСЫРО[...]
партиин горкомой инструк[...]

Эрхүүгэй гидроэлектростанциһаа Улаан-Үдэ хүрэтэр дамжуулагдаха электрын элшэ хүсэнэй ехэ вольтно линиин барилга түлэг дундаа. Ю. И. Левицкиин хүтэлбэрилдэг бригада эдэ үдэрнүүдтэ лини татаха графигаа 2 километрээр уридлажа ябана. Зураг дээрэ: Ю. Левицкий изолятор үгэжэ байна.

А. КУРТИГАЙ фото.

ХАРТААБХА УРГУУЛХАДА ЯМАР ТЕХНИКЭ ХЭРЭГЛЭХЭБ?

Манай республикын ажахынууд сахарай свёкло тарихынгаа хажуугаар хартаабха ехээр таридаг. Энэ жэлдэ тарилгын газар нилээд үргэдхэгдөө. Бүхы дээрээ 10 мянган гектар газарта хартаабха таригдаха. Имагтал тарилгын газар үргэдхэһэнэй ашаар хартаабха ехээр абадаг болохобди.

Республикадамнай, илангаяа Улаан-Үдын, Кабанскын үйлэдбэриин управленинүүдтэ, хартаабха бүришье ехээр таригдаха. Хартаабхын газар элдүүрилхэ техникэ зэмсэгүүдээр оломди. Мүнөө жэлдэ хартаабха ургуулха хүдэлмэриие бүхыдэнь оньһожоруулхын тула шэнэ технологи хэрэглэгдэхэ, оньһожоруулагдаһан звенонууд ажаллаха юм. Тиимэһээ звенонуудта хэрэгтэй болохо машина зэмсэгүүдые үгэхэ, ажалыень зүбөөр эмхидхэлсэхэ хэрэгтэ шухала анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Звенонууд ямараар бүридхэгдэхэ ёһотойб? Нэгэ звенодо 8—10 хүн ажаллаха, тэдэнэйнь 4-ниинь механизаторнууд байха ёһотой. Хүдэлмэриин халуун үедэ үшөө 15—20 хүнүүдые нэмэжэ үгэхэдэ болохо байна. Оньһожоруулагдаһан звенонуудта 100 гектар хүрэтэр хартаабха тариха газар үгэхэдэ таарамжатай гэжэ һанагдана. Тиихэдээ ямар машинанууд даалгагдажа үгтэхэб гэбэл:

ДТ-54А трактор — 2;
МТЗ-50ПЛ трактор — 2;
СН-4Б түхэлэй хартаабха һуулгадаг машина — 2;
Сеткэтэй борнойнууд (БСН-4, БС-4) — 2 комплект;
КОН-2,8 түхэлэй культиватор — 2;
К-3 гү, али КГН-2 түхэлэй комбайнууд — 2.

Энээнһээ гадна, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, мүн газар хахалха машина зэмсэгүүд звено бүхэндэ даалгагдаха ёһотой.

Хартаабха тарихадаа, агрегадуудые бүлэг бүлэгөөрнь хэрэглэхэдэ ашаа ехэтэй байдаг. Ургасыень хабар эртэ «зиг-заг» түхэлэй борнойнуудаар тарилгын урда тээ борнойлһоной һүүлдэ хартаабха һуулгадаг «СН-4Б» түхэлэй тусхай машина хэрэглэжэ тарилгаяа үнгэргэхэ шухала. Тарилга хэжэ байхадаа, хартаабхын газарые суперфосфадаар үтэгжүүлхэ хэрэгтэй. Агрегадуудые «Беларусь» тракторта гү, али газарайнь хатуу хүрьһэтэй байбалнь, «ДТ-54А» тракторта шагтагалжа, хартаабха тарихада болохо. Иимэ «СН-4Б» машина час соо 0,6—0,7 гектар хүрэтэр тарилга хэхэ аргатай юм. Агрегадуудые нэгэ тракторист хоёр хүнтэйгөөр хүдэлгэдэг.

Тарилгын хойно газарай хүрьһэ жэгдэлхын тулада «ЗКК-6А» түхэлэй арзагар шүдэтэй катогуудаар дарахада һайн байдаг. Энээнэй һүүлдэ, 7 хоног үнгэрһэнэй һүүлээр, сеткэтэй борнойнуудые хэрэглэжэ, буртаг үбһыень үгы хэхэ хэрэгтэй. БС-4, БСН-4 түхэлэй сеткэтэй борнойнууд «Беларусь» тракторта холбогдодог. Хартаабхын ургасын газар дээрээ жэгдэрэн гараад байхада, культиваторнуудые сеткэтэй борнойнуудтайгаар хэрэглэжэ, мүн энэ үедэнь азотно үтэгжүүлгэ (гектар бүридэ 0,5—1 центнер) оруулагдаха ушартай. Хэрбээ зурууд хоорондуурнь элдүүрилгэ хэжэ, шоройень обоолхо гээ һаа, культиваторнуудһаа борнойнуудыень һалгаха шухала.

Манай республикын түрүү хартаабхашадай дүй дүршэл дээрэһээ хаража үзэхэдэ, хартаабхын ургасые буртаг үбһэндэ даруулхагүйн тула тон ехээр анхарагдадаг. Тиимэһээ тусхай звенонууд машина зэмсэгүүдээ ашагтайгаар хэрэглэжэ, хартаабхын ургасые саг соонь харууһалхын хойноһоо бүхы хүсөө элсүүлхэ ёһотой.

Һүүлэй үедэ ороноймнай промышленность хартаабха хуряадаг бүтээсэ ехэтэй, һайн техникэ бүтээн гаргана. Тиимэ техникэ манай республикын ажахынуудташье олон бии. Жэшээлхэдэ, К-3, КГП-2 гэдэг хартаабха хуряадаг комбайнууд, хартаабхые томо жэжээрнь илгадаг КСМ-15, РКС-10 түхэлэй машинанууд бүтээн гаргагдана гээшэ. Иимэ машинануудые хэрэглэжэ байхадаа, колхоз, совхозууд ажалаа бүтээсэтэйгээр эмхидхэхэ бшуу. Технологическа талыень харахада, хартаабха хуряадаг комбайнууд ургасые малтаад, сэбэрлээд, бункер соогоо суглуулдаг, тиигээд оньһон аргаар тракторай хоорбо соо гү, али автомашинын кузовта ашаха аргатай. Энээнэй һүүлдэ зөөгдэһэн хартаабхань сортировко хэдэг тусхай пунктнуудта асарагдана. Тиигээд бaһал эндэ тусхай машинануудай хүсөөр томо жэжээрээ илгагдадаг. Энэнь хартаабхын ургаса хуряалгые оньһожоруулжа, ажалые горитойгоор хүнгэдхэнэ ха юм. Энэ ушарта продукциин өөрынь үнэ хямда болодог.

1964 ондо республикымнай «Сельхозтехникын» нэгэдэл хартаабха хуряадаг К-3 түхэлэй 25 комбайн, КГП-2 түхэлэй 7 комбайн, Б-675 түхэлэй 45 комбайн абаха. Энээнһээ гадна, хартаабха һуулгадаг СН-4Б түхэлэй 50 машина, УБД-3 түхэлэй 5 машина абтахаар хараалагдана.

Хартаабха ургуулжа байһан ажахынууд звенонуудай хүдэлмэриие оньһожоруулхын, тусхай машина зэмсэгүүдээр хангахын хойноһоо оролдохо ёһотой. Хэрбээ республикымнай колхоз, совхозууд энэ хүдэлмэриие хүсэд һайнаар оньһожоруулжа шадаа һаа, энэ жэлдэ хартаабхын баян ургаса абаха аргатай.

А. ЛАМБРОЗО,
Т. ШЕВЧЕНКО,
А. БУНЕЕВ —
республикын «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй мэргэжэлтэд.

Хартаабхые томо жэжээрнь илгадаг тусхай пунктнуудые ажахы бүхэн эмхидхэхэ ёһотой. Тиигэбэл ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлхэ бшуу. Зураг дээрэ: хартаабха илгадаг сортировочно пунктда «КСП—15» түхэлэй машина ажаллажа байна.

ҮЙЛЭДБЭРИМНАЙ шэнэдхэн хубилгагдана

Үйлэдбэриингөө технологиие шэнэдхэн хубилгажа байһан Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллектив дүрбэдэхи жэлээ ехэ ажал бэелүүлжэ байнхай. Энээнэй ашаар завод шэнэ продукци үйлэдбэрилхэ даабаряа амжалтатайгаар дүүргэнэ, хүдэлмэришэдэй гараар заһабарилагдаһан электровоз, тепловозууд Эхэ ороноймнай түмэр замуудта ашаглагдажа, пассажирнуудай, ашаанай поезднуудые шэрэнэ.

Үйлэдбэреэ шэнэдхэн хубилгаха талаар олон хэмжээ ябуулга эмхидхэгдээ. Урдань эндэ заһабарилагдадаг паровозуудай орондо хүсэ ехэтэй электровозуудые заһабарилхын, ондоо янзын продукци үйлэдбэрилхын тула заводой коллективэй урда шэнэ зорилго, шэнэ эрилтэ табигдаа. Тиимэһээ заводой хүдэлмэришэд шэнэ цехүүдые, тусхайлбал, электромашина, аппаратна, дизельнэ цехүүдые ашаглалгада оруулһан байна. Мүн гальваническа цех, дизель-генераторнуудые шалгаха станци баригдажа дүүргүүтэй болоо. 5000 шахуу шэнэ түхеэрэлгэ, 13000 үлүүтэй тусхай инструментнүүд бэлэдхэгдээ.

«ВЛ-8», «ВЛ-60» түхэлэй электровозуудые, «ТЭ-3» түхэлэй тепловозуудые заһабарилхаар хараалагдаһан ехэ ажалай дүүргүүтэй болобошье, шанга ажалай эршэ заашье һуларнагүй. Үйлэдбэриин процесс оньһожоруулха, автомат арга хэрэглэхэ асуудалда хүдэлмэришэд ехэ анхарал хандуулна.

Заһабарилгада табигдаһан электровоз, тепловозуудай томо детальнуудые угааха тусхай машина локомотив хабсаралгын цехтэ табигдаа. Энээнэй ашаар ехэ ажал хүнгэдхэгдөө, жэл соо 2000 түхэригэй арьбалалта хэгдээ.

Үйлэдбэридэ, илангаяа гагналга хэхэдэ, автомат арга үргэнөөр хэрэглэгдэжэ эхилээ. Түрүүшын квартал соо заводто хэгдэдэг гагнууриин 35 процентнь автомат, мүн 42 процентнь оньһожоруулагдамал аргаар хэгдэһэн байна. Автомат аргаар хүдэлдэг станок локомотивай мөөрнүүдэй цехтэ тодхогдобо. Тэрэнэй ашаар гагнуури хэхэ ажал нилээд ехээр хүнгэдхэгдөө. Энээнһээ урда иимэ ажал цехэй эгээл хүндэ ажалай нэгэн байһан юм. Элдэб детальнуудые автомат аргаар гагнаха тусхай түхеэрэлгэ мүн ло[...] хабсаралгын цехтэ тодхогд[...]

Мүн углекислэ газ хэр[...] дизельнүүдэй блогуудые хаб[...] шэнэ арга дизельнэ цехтэ [...] лэгдэжэ байна. Электромаши[...] хэй слесарьнүүдэй ажал хүн[...] дөө.

Үйлэдбэреэ шэнэдхэн хуб[...] шэнэ продукци үйлэдбэрилх[...] ла бэлэдхэлэй ехэ ажал хэгдэ[...] дэлмэришэдэй мэргэжэл ша[...] дээшэлүүлэгдээ. Тэдэнэй оло[...] шэнэ технологи шудалаа, шэн[...] гэжэлдэ һураа. Иигэжэ [...] продукциин шанарай талаар [...] билалта хэгдэһэн байна. [...] ашаар хүдэлмэришэд үйлэдбэри[...] һожоруулха түхеэрэлгэнүүдые [...] дөө бүтээнэ. Энэ ажалда хэд[...] гаад хүдэлмэришэд, мастер, [...] структор, технологууд, арба[...] цехүүд хабаадалсана. Түхе[...] нүүдые бэлэдхэдэг цехэй сл[...] нүүд Епарин, Овчинников, [...] рилгын механическа цехэй сл[...] нүүд Кравцов, Будников, [...] конструкциин цехэй слесарь [...] цов, капитальна барилгын [...] электрик Бобровников, слесар[...] лотарев, дизельнэ цехэй с[...] Драморецкий болон бусад [...] гаяа үүсхэл оролдолгот[...] ажаллана. Эдэ нүхэдэй эршэт[...] лай жэшээ гаргаһанай, үнэ[...] радхал оруулһанай ашаар ү[...] риин олон шухала асуудал [...] хэгдэһэн байна.

Заводой урда табигдаһан [...] харюусалгатай зорилго бэ[...] талаар түрүүшын кварталай [...] да горитой алхам хэгдээ, [...] шээлтэ дабаан гаталагдаа. [...] жэлэй зургаадахи жэлэй даа[...] болзорһоонь урид дүүргэхэ, [...] низмын материально-техничес[...] дэһэ һуури байгуулха хэрэгт[...] дынгөө туһа нэмэри оруулха [...] хэхэ, бэелүүлхэ зорилгомнай [...] ехэ. Урдаа табигдаһан зор[...] манай коллективэй амжалтат[...] бэелүүлхэ байһаниинь найдам[...]

В. УЛАНО[...]
ЛВРЗ-гэй главна техноло[...]
орло[...]

Уһалагдана, үтэгжүүлэгдэ нэшье

Сагаан-Майлын, Хуурайн эхинэй сабшалан дээгүүр мүнөө эндэхи хада хүбшын хабшалнуудһаа буудаг горходой амидаралта уһан сагаалхын мэлмэржэ, үрэжэлтэ хүрьһыень садатарнь ундалуулжа байна.

Үшөө эртэ хабарһаа эхилжэ манай Хэжэнгын совхозой 3-дахи фермын хүдэлмэришэд Дондок Гылыков, Дамнил Даржапов, Жана Дансаранов гэгшэд сабшалан һайжаруулагшадай звено болон хамтаржа, дээрэ хэлэгдэһэн нютагуудай 460 гектар сабшалан даажа абаад һэн. Тэндэхи хаалтанууд болон ханаабуудыень заһажа үрдеэд, уһанай урдажа эхилхэлээр, эндэхи газараа уһалжа захалаа.

Мүнөө эдэ луговодууд 100 гаран гектар дээрэһээ модо шулууень, болдог түгсүүлыень сэбэрлээ, бууса шадарай хүдөө һаари газарта наг шэбхэ гаргаа. Тэрэ даажа абаһан газарайнгаа 300 гектарта нэгэ дахин эртын уһалалга хээд байна.

Д. САМБУЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: луговодуудай звеное даагша **Дондок Гылыков** сабшалан дээгүүрээ уһа талаадхажа байна.

Авторай фото.

Хориин үйлэдбэриин управлени.

ҺҮН ДООШОЛНО, ХЭМЖЭЭН АБТАНАГҮЙ

Һү абалга, тэрэниие гүрэндэ худалдалга хадаа ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд бүхэнэй үдэр бүриин анхарал доро байха хэрэг ха юм. Гэбэшье Хяагтын үйлэдбэриин управлениин зарим колхоз, совхозууд энэ асуудалда анхарал оролдолгоёо горитойгоор табина гэхын аргагүй.

Нёдондо Хяагтын үйлэдбэриин управлени һү гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб 83 процент дүүргэһэн байна. Теэд энэ алдуугаа заһажа, мүнөө жэлдэ эрид хубилалта эндэхид хэхэ бээз гэжэ һанагдаһан байгаа. Энэ жэлэймнай дүрбэн һара удаа дараалан барагдаба. Тиигэбэшье һаань, хяагтаархин 1964 оной гүрэндэ һү худалдаха түрүүшын хахад жэлэй түсэбые майн 10-най байдалаар арай шамайхан хахадлаад байна.

XX партсъездын, Тельманэй, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд, Погранична, Хяагтын совхозууд нёдондонойхиһоо бүри багаар һү һаана, гүрэндэ худалдана. Жэшээнь, Погранична совхоз нёдондо 4 һарын туршада 3944 центнер һү һааһан аад, харин энэ жэлэй январь—апрель соо 3150 центнер һү абаба. Тиихэдэ 1962 ондо эндэ 4540 центнер һүн һаагдаһан бэлэй. Иихэдээ энэ совхоздо һү һаалгаар жэлһээ жэлдэ доошоол орожо байна ха юм.

Имэрхүү байдал бусадшье ажахынуудта мүн лэ ушардаг. Энээнэй гол шалтагааниинь гэхэдэ, управлениин зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд һаалиин гүүртэ, фермэнүүдтэ ёһоор һаналаа табинагүй, үнеэд олоороо һубайршана. Тиихэдэ малай үүлтэр һайжаруулха тухай асуудал бүри мартагдашанхай.

Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Арбузово тосхондохи һү һаалиин фермэ урдань республика соогоо ходол суурхажа байгша хамнай. Эндэхи һаалишад жэл соогоо үнеэн бүриһөө 2500—3000 литр һү һаадаг бэлэй. Харин эндэхид нёдондо миил 1700 литр һү үнеэн бүриһөө һаагаа. Тиихэдэ үнгэрһэн 4 һарын туршада дунда зэргээр 500 литр һү тус бүриһөөнь һаагаа болоод байна. Энэ фермын 49 үнеэд нёдондо һубайршоо һэн. Мүнөөшье бүридхэлэйнгөө ёһоор 30 үнеэн түрэхэ зэргэтэй байһан аад, оройдоол 20 хүрэхэгүйнь тугаллаанхай.

Дээрэ дурсагдаһан ажахынууд һаагдаһан һүнэйнгөө 80—90 процентые гүрэндэ худалдаха ёһотой байһан аад, харин аяар дүшөөд процентыень тугалнуудта уулгана, юрэ бусын хэрэгтэ гаргашална.

Иимэ гээгдэлдэ ороод байхадаа, Хяагтын үйлэдбэриин управлениин хүтэлбэрилэгшэд ямар нэгэн шухала хэмжээ абаха, түрүүшүүлэй дүй дүршэл халан абалсуулха, али бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэхэ зэргэтэй байгаа. Һү абалга, гүрэндэ тушаалгаар һайн үрэ дүн туйлажа ябадаг ажахынууд Хяагтын аймагта бии бшуу.

А. СУРМАЧ.

МЕЩЕРАГАЙ БААТАР

Гусь-Хрустальный городһоо урагшаа арба найман модоной газартахи Мещера нютагай уудам талада «Большевик» колхоз һуурижан түбхинэнхэй. Тус ажахын алдарта зам 1928 ондо эхилһэн (тиихэдэ коммуна байһан). Мүнөө эндэ городой түхэлтэй гоё һайхан тосхон бодонхой. Харьковай архитектурно-барилгын институдай студентнэрэй Мещерада айлшалхадаа зохёожо үгэһэн генеральна түсэбөөр энэ тосхон баригданхай.

Баһа хүнүүдыньшье гайхалтайгаар урган хубилаа. Колхоздо ажалладаг 350 хүдэлмэришэдэй хахад шахуунь — механизаторнууд, шофернууд, электригүүд, слесарьнууд — булта дунда гү, али найман жэлэй һургуулитай, тусхай бэлэдхэл гараһан зон.

Сэхынь хэлэхэдэ, эндэхи газар балайшье таарамжатай бэшэ юм. Тужа майланууд, уһа намаг, үнэһэлиг хүрьһэн. Урдань нютагай зон элдэб аргаар олзо бэдэрдэг: юрэдөөл үл залгуулхын тулада улаа нэхэдэг, модо хюроодэдэг, дабирхай нэрэдэг байгаа. Харин мүнөө «Большевик» колхоз Владимир нютагтахи эгээн баян ажахынуудай нэгэн болонхой. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ эндэхи колхознигууд гектарай 12,1 центнер ороохо — бобы, 510 центнер кукурузын ургаса хуряаһан байна! Мяха абалгын талаар хоёрдохи хараа түсэбөө үлүүлээ: таряалангай газарай 100 гектарта 101,3 центнер мяха, бусад элдүүриингээ газарай 100 гектарта 20,2 центнер мяха абаһан байна.

«Большевик» колхозойхид газар таряалангаа ашагтай һайнаар эдлэнэ. Эндэ гол түлэб тэжээлэй культура, бобыта ургамал, кукуруза таридаг. Үнеэдтээ түхэреэн жэл соо силос эдюулдэг, түргэн таргалха аргаар шахадаг, искусственна үрэжүүлгэ хэдэг.

Хэрбээ газарайнгаа гектар бүридэ 25 тонно органическа үтэгжүүлгэ оруулаагүй һаа, ургаса хүлеэһэнэй үлүү, арайхан гэжэл үрэһөө бусаахан гэлсэдэг. «Большевигэйхид» энээн тухай саг үргэлжэ һанадаг, үтэгжүүлгэ суглуулха гэжэ ходоодо оролдодог. Гансал мал ажалай фермэнүүдэй аша туһаар үтэгжүүлгын асуудал шиидхэхын аргагүй байгаа. Тиихэдэнь ойро шадарай торф ашагладаг ажахынуудай туһаламжа хэрэглэн, торф нэрэхэ нарин харгытай өөрын түмэр зам байгуулаа. Тиин торф-шэбхын компостнуудые хэрэглэжэ, үтэгжүүлгын запас эрид дээшэлүүлхэ, дунда зэргээр гектарай 30-30 тонно үтэгжүүлгэ оруулха арга олдоо. Үнгэрэгшэ намар, түб буусаһаань холо бэшэхэнэ, 1000 тонноын багтаамжатай минеральна үтэгжүүлгэ хадагалха склад баригдаа.

Юрэдөөл «Большевигэй» ажал хэрэгынь эршэмтэйгээр ябана. Тэрэнэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Советэй депутат, Социалис Ажалай Герой, КПСС-эй XX—XXI—XXII съезднүүдэй делегат Аким Васильевич Горшков колхозой иимэ болоһондо бага бэшэ аша габьяатай. Айхабтар ехэ дүй дүршэлтэй болоһон, тэрэнээ эрдэм мэдэрэлээр арьбадхаһан энэ хүн 35 жэлдэ тус ажахые толгойлно. Нухэр Горшков тосхондоо тон хүндэтэй, колхозниигуудынь өөрынгөө «Акимда» айхабтар дуратай юм. Мүнөө 66-тай болоошье һаа, залуушуулай атаархамаар эршэ зоригтой, сог залитай.

Мещерагай газар шадамар бэрхэ эзэнэй гарта байбал, тоо томшогүй олон баялигуудай һан болохо байһандань түрүүлэгшэ батаар этигэнхэй. Тиин энэ этигэлынь дүй дүршэлөөр шалгагдаа. Жэл хахадай урда тээ гээгдэжэ ябаһан Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозтой нэгэдээ һэн. Тэрэнь ехэдээл һаа 1,5—2 центнер (ороoһото ургамалай) ургаса абадаг, ниитынгээ малда эдюулхэ үбһэ тэжээлынь үбэлэй тэн болотор лэ хүрэдэг, фермэнүүдынь колхозоо гансал гарзада оруулдаг байһан юм.

Мүнөө ямар болооб? Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой бааза дээрэ байгуулагдаһан таряан ажалай бригада «Большевигэй» хэм зэргэдэ хүрэжэ ябана. Ниитын малайнь ашаг шэмэ хоёр дахин дээшэлээ, бригадынь гэшүүд 70—80 түхэриг олзо һара бүри олодог болонхой.

Аким Васильевич колхозой кадрнуудые, илангаяа дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэдые, зүбөөр шэлэн абалгада ехэ анхарал хандуулдаг. Колхозой агроном Шамиль Давлетшинэй толгойлдог партийна организаци энэ хэрэгтэнь түрүүлэгшэдээ туһална. Колхоздо ерэһэн залуу агрономууд, зоотехнигүүд, инженернүүд тэрэ дары һайн байра, өөртөө гэр бариха мүнгэ зөөри абадаг. Жэшээнь, «Большевигтэ» практика гараһан, мүнөө «Тимирязевка» дүүргэжэ байһан Леонид Спивагай ерэлгэдэ бүхы юумэ бэлэн болгогдонхой. Тэрэ агрохимиин лаборатори дааха юм.

Мүнөө «Большевигтэ» ажалынь ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ябана. Хабарай тарилга дүүргэгдээ. Долоон жэлэй зургаадахи жэлдэ дүүргэхэ хараа түсэбүүдээ тодорхойлонхой. Гектарай 15 центнер ороoһото ургамал абахаар хараалагдана. Харин мяха, һү абалгын талаар 1970 ондо дүүргэхэ ёһотой гурбадахи ээлжээнэйнгээ түсэбтэ дүхэжэ ябана.

В. ПАНКОВ.
(ТАСС-ай корр.).

Владимир хото.

Пермскэ областиин хими[...] үйлэдбэреэ түргэн болзор[...] ашаглалгада оруулхын [...] мүрысөөнэй эхи табиһан [...] Энэ үүсхэлыинь үргэнөөр [...] жэгдэнэ.

Серго Орджоникидзын [...] рэмжэтэ Пермскэ химиин [...] водто гипофосфит натри үй[...] бэрилдэг туршалгын цех [...] һая ашаглалгада оруул[...] Энэ сэнтэй продукт промыш[...] ленностиин элдэб һалбарину[...] та хэрэглэгдэдэг юм. Мүнөө [...] рүүшын продукци абтаад [...] на. Зураг дээрэ: цехэй техно[...] лог Нина Калтычина үйлэд[...] рилһэн продукци хараж[...] на.

ТАСС-ай фотохрон[...]

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1964 оной майн 19.

...хоорондын Ленинскэ шангай лауреат

Манай хани нүхэр БИДСТРУП

...н гайхамшагта карика... Херлуф Бидструп гэгшын ...шадабаринь бүхы дэлхэйн ...миллион хүн зоной дунда ...мэдээжэ болонхой юм. ...үэй зохёохы, ниитын ажал ...иень хаража үзэхэ болоо ...нэ байна: Херлуф Бид... уран зурааша-эрхэтэнэй, ...зурааша-публицистын за...бажа гарахаһаа гадна, эб ...налай, демократиин, со...ын түлөө тэмсэлдэ суха...лдуурхые мэдэдэггүй, эрид ...хараа шугамтай хүн бай... харуулаа.

...струпай анха түрүүн зура... Гитлертэ эсэргүү хорон ...карикатурань фашизмда ...«Культуркампен» гэжэ ...аар 1936 ондо толилог...

...«Культуркампенда» толилог... зурагуудынь зоной дунда ...гдадаг боложо, уданшье... «Берлингске тиденде» гэдэг ...газетэдэ хабаадалсахыень ...упта дурадхагдаһан бай...гаа. Бидструпай зурагууд уншагшадай дунда ехээр һайшаагдадаг болоһон дээрэһээ Даниин газетэнүүдтэ удаа дараалан толилогдоһоо гадна, мүн Скандинавиин бусад оронуудта тунхаглагдадаг болоо бэлэй.

Сатира гээшэ ушар байдалые зүбөөр харуулха зорилготой гэжэ Бидструп хэлэһэн байдаг. Энэ хараа бодолоо шууд баримталдаг уран зурааша хүсэрхэлгые, хүниие хүнэй дарладаг ябадалые, ушар байдал буруугаар харуулдаг, нюур сахидаг, һайзгайрдаг баримтануудые хорон хурсаар шүүмжэлдэг юм.

Бидструп шог зугаатай, энеэдэһэ хүрэмөөр хурса новелленүүдые зурахадаа, хүнүүдые юрэ энеэлгэхэ гэжэ зурадаг бэшэ, харин ажабайдал бодомжотойгоор, гүнзэгыгөөр харуулхые оролдодог байна. Эгээл тиимэһээ уншагшад Бидструпай зураһан шог зугаатай зурагуудые хаража, үнэн сэдьхэлһээ энеэхэһээ гадна, ажабайдалдахи зүрилдөөнүүд тухай мүнөө үеын капиталис обществын социальна харилсаануудтахи аяг аашанууд тухай бодолгото болодог.

Бидструпай зураһан зурагууд дэлхэйн орон бүхэндэ ойлгосотой байдаг.

Империализм, колониализмда эсэргүү Бидструпай карикатуранууд уласхоорондын угаа ехэ удха шанартай. Уран зурааша уласхоорондын ямар нэгэн шухала хэмжээ ябуулгануудай үнгэргэгдэхэдэ, хурса, политическэ шэнжэ шанартай, сэхэ шүүмжэлһэн сатирическэ зурагуудые зурадаг.

Эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажалладаг уран зурааша Бидструп империалистнуудта, колонизаторнуудта эсэргүү шог зурагуудые саг үргэлжэ зурадаг. «Хүйтэн дай» жүрөөдэгшэдые, Бонндохи үһөө нэхэгшэдые үдэрһөө үдэртэ шүүмжэлэн элишэлхэһээ гадна, Америкын «галзуурагшадай» хорото ябуулгануудые шоглон наадалдаг, ээрхэг түримхэйнэрэй, үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадай хорото хэрэгүүдые шүүмжэлдэг байна.

Бидструп ушар байдалые бодото дээрэнь, зүбөөр харуулха гэжэ оролдодог хүн. Тэрэнэй зураһан зурагуудые эгээл юрын хүндэ ойлгосотой, тодо байдаг. Херлуф Бидструп — ёһотойл арадай уран зурааша, демократическа үргэн ниитэ зоной сатирик мүн.

Советскэ Союзай үнэн сэхэ нүхэр, эб найрамдалай түлөө, хүнүүдэй зол жаргалтай ажаһуухын түлөө тэмсэлшэ, уран зохёолшо — солдат, уран зохёолшо —коммунист Херлуф Бидструпай залиршагүй бэлиг шадабаринь олон удаан жэлдэ хүсэеэ гээнгүй, хурса зангаараа байг лэ.

Борис ЕФИМОВ,
РСФСР-эй арадай уран зурааша.
(АПН).

ҮНЭН СЭХЭ АЖАЛАЙ ҮЛЬГЭР ЖЭШЭЭ

Совет армиин алба дүүргэһэнэйнгээ удаа 1953 ондо Давид Будеевич Сельверов Улаан-Үдын «Механлит» заводто орожо, тошылдогшоор хүдэлжэ эхилһэн юм. Тэрэ үедэ тус завод ой модоной промышленностиин предприятинуудта автомашина болон тракторнуудые заһабарилжа үгэдэг байһан.

1959 ондо Давид Будеевич заводой моторно цехэй тошылдогшодой бригадын бригадираар хүдэлжэ байхадаа, завод соогоо хамагһаа түрүүлэн коммунис ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Бригадань гансахан лэ эрхим шанартай продукци гаргадаг, бусад бригадануудтаа хододоо туһалдаг, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байгаа. Тиимэһээ энэ хүндэтэ нэрэдэ хүртөө.

1961 онһоо завод шэнэ продукци — «К-61» автомобильна кран гаргадаг боложо эхилһэн байна. Шэнэ продукци гаргалгада Давид Будеевичэй бригада хамагай түрүүндэ тэрэниие шудалжа ороһон байха юм. Тиихэдээ эрьелдэдэг рамын нүхэ тошылдодог болоо. Бригадын гэшүүд шэнэ продукци гаргахадаа, шэнэ түхеэрэлгэ шудалхадаа, дүй дүршэл багатайшаг байжа, бага зэргэ бэрхэшээл үзэһэншье байгаа.

Оролдосотой, али бүхы юумэнһээ сухаришагүй байһанаараа тэрэ бэрхэшээл дабаа. Үдэр бүхэндэ шадабари мэргэжэлээ шудалан, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлээ. Нүхэр Сельверовэй бригада бүтээжэ гаргагдаһан продукциин үнэ сэн доошолуулха, ажалай нормо дээшэлүүлхэ гэһэн туйлтатайгаар заводойнгоо бүхы коллективтэ хандаһан байна. Бригадада табан хүнэй орондо дүрбэн хүн хүдэлөөд байхадаа, нормоёо дүүргэжэ шадаха аргатай байгаа ха юм. Энэ үүсхэл тухайнь совнархозой техническэ информациин бюро тусхай плакат хэблэн гаргаһан байна.

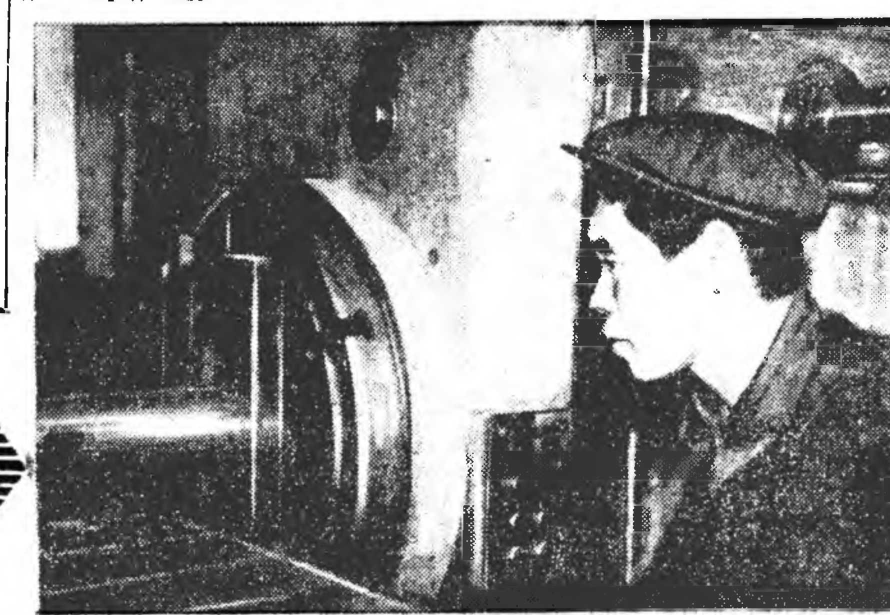

Завод түмэр отолдог шэнэ түхеэрэлгэ абаба. Тэрэниие шудалха хэрэг гараа. Давид Будеевич «бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлдэг токарна станок дээрэ намайе табижа хүдэлгыт» гэжэ гуйһан юм. Мүнөө нүхэр Сельверов нэгэ доро хоёр станок дээрэ ажаллана. Нормоёо эрхим шанартайгаар ходоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Давид Будеевич гансахан эрхим хүдэлмэреэрээ ажалдаа шалгарна бэшэ, мүн олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадагаараа магтаалтай.

Заводой хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие хаана, ямар хүдэлмэридэ табинаб, нүхэр Сельверов тэрэниие заатагүй дүүргэжэ, коллективайнгаа дунда үльгэр жэшээ харуулна.

С. КОЛОДА,
«Электромашина» заводой БТИ-гэй начальник.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «ЭЛЕКТРОМАШИНА» ЗАВОДОЙ ТҮРҮҮ ХҮДЭЛМЭРИШЭН КОММУНИС АЖАЛАЙ УДАРНИК НҮХЭР Д. Б. СЕЛЬВЕРОВ ӨӨРЫНГӨӨ АЖАЛЛАДАГ ТОКАРНА СТАНОГОЙ ДЭРГЭДЭ.

Авторай фото.

...үн болохо багаһаа

УРАН ГАРТАН УРГАЖА БАЙГ ЛЭ

...сагта урашуул гү, али ...архашуул ехэ хомор, нюта... нэгэ хоёр хүн байгаа ...гэжэ үбгэд хөөрэдэг. Тэ...шихэ, гуу, бэһэлиг гахэ ...энэрэй үнэтэ зүүдхэлнүү...аар гү, али мүнгөөр хэ...тэ, хутага, гааһа, эмээл ...ргын эрэ хүнэй зэмсэг ба...унгэлдэг байгаа. Уран, ...мэршэ, модошошье дар... баһал хомор һэн. Хута...дээ, буладаа таарутаар ...хэдэг (тэрэгүйдэ хурса ...й) түмэршэ дархан сэн...һан. Тиихэдэ сонхын ра...одо хоноодог урашуул ол... хүшэр һэн.

...луушуул мүнөө захаһаа ...ифоньер, рама бэлэхэнээр ...дэг болошоол даа, — гэ...эд мүнөө омогорхон һуу... Үшөө тэдэндэ ашана...мараар хүгжэжэ, ямар ...ртай боложо һургуули...дагые харуулхын тула ...бүхэндэ аймагай түбтэ үн...дэг хүүгэдэй техническэ ...твын выставкэдэ урижа ...

...нэгэ выставкэ һаяын ...ута Хэрэн тосхондо пио...ай байшанда боложо, тэн...хэнэй аймагай табан 11 ...наймаан 8 жэлэй һургуу...бадалсаба. Һургуули бүхэ...понадууд өөр өөрын бу...залэнхэй, хэһэн ээдынь ...йнгээ хажууда байлса...шэдиень харуулжа үгэ...

...соогуур Толтойн һургуу...дай катер тамарна. Энэ ...иин һурагша С. Фонки...уралаар ниидэдэг реактивна самолёдоо харуулжа сүлөөгүй. Тус һургуулиин буланда электроприборнууд, өөрөө хүдэлдэг юумэнүүд ехэ олон.

Выставкэ дээрэ эгээл олоороо хүнүүд Галбайн һургуулиин буланда суглардаг, һалантүй үни харадаг байба. Тиигэжэ хүнүүдэй һонирхол юун татааб гэхэдэ, 8-дахи классай һурагшад Ангархаев Сергей, Цыбиков Мүнхэ, Ивахинов Борис, Янсанов Николай гэгшэдэй хэһэн үнеэ һааха «карусель» гэдэг түхеэрэлгэ бэлэй. Энэ тон шэнэ юумэн хадаа хүнүүдые һонирхуулаа бээз.

Арбан эгээн һайн хүдэлмэринүүдэй тоодо «карусель» оролсожо, республикын выставкэдэ эльгээгдэбэ. Иимэ һонин хүдэлмэри табилсаһан Галбайн һургуули 8 жэлэй һургуулинууд сооһоо түрүүшын һуури эзэлбэ. Мүн тус һургуулиин багша Данзан Нимаевич Пунцыковай хүтэлбэрилдэг фотокружогой хүдэлмэринүүд баһал һайн. Дунда һургуулинууд сооһоо Толтойн һургуули Хэрэнэй һургуули хоёр нэгэдэхи һууриял хубаалдаа. Тоорын һургуули хоёрдохи һууридa хүртөө.

Мүнөө жэлэй выставкэ юу харуулбаб гэхэдэ, һургуулинууд яһала һайн зэр зэмсэг, хэрэгсэлнүүдээр хангагданхай, һургуули бүхэндэ техническэ кружогууд хүдэлнэ. Богонёор хэлэхэдэ, һурагшадай уран бэлигэй хүгжэхэдэ бүхы арга боломжо бии болоо. Хоёрдохи һайн талань гэхэдэ, выставкэдэ табигдаһан табан зуутаад экспонадууд сооһоо ехэнхинь ажабайдалда тон хэрэгтэй, хэрэглэжэ боломоор бүтээлнүүд болоно. Жэшээнь, Тоорын һургуулиин 8-дахи классай һурагша Артугаев Батор зураг буулгажа боломоор зуруулай хайрсагай шэнээн фотоаппарат хээ. Тиихэдэ Аршаанай һурагшад карандаш худалдаха автомат зохёогоо. Нэгэ мүнгэ хаяхада, контакт болоод, тэрэ өөрөө пробкоороо карандашаа сохёод гаргажа үгэдэг юм.

Һара, үдэр, гараг харуулан хүдэлдэг календарьһаа эхилээд, түмэр хюреэдэхэ механическа лобзик, электроприборнууд, стол, самса хүрэтэр олон хэрэгсэлнүүд бии. Тэдэ бүгэдые урлажа, нарилжа һурахадань, һурагшадта ерээдүйн сагта зайлашагүй туһатай бшуу.

Үгышье һаа, Ленин багшынгаа ажаһууһан түүхэтэ «Разлив» станциин макет олон һургуулинууд хэһэн байна. Хэрэнэйхид бүмбэрсэг дэлхэйе тойроһон хэмэл одо дархалаа.

Выставкэ дээрэ мүн дутуу дунданудшье элирбэ. Хэрэнэй һургуулиин далаад гаран, Толтойн һургуулиин дүшөөд гаран экспонадуудые асараад байхада, адлихан арга боломжотой байһан Жэмһэгэй дунда һургуули оройдоо арбаадхан, ёһын тэдыдэ хэгдэһэн муухан хүдэлмэринүүдые асараа. Тэдэнь оройдоол картон хайшалжа хэһэн малай дүрсэнүүд, һургуулиин макет гэхэ мэтэ. Мүн Зүүн-Мурэнэй, Аһалигай, Монгойн наймаан жэлэй һургуулинууд баһал мүртэй юумэ табяагүй.

Зарим һургуулинуудай иимэ байдалтайшье һаань, юрэнхы дээрээ һайн выставкэ болоо.

Л. ТАПХАЕВ.

Түнхэн.

ЗУРАГЛАЛ
ГАЛ СОО ХАТУУЖАҺАН ЗОРИГ

Виктор Дмитриевич Зубакинтай үшөө найман жэлэй саада тээ, эгээл халуун ажалайнь, хаба хүсэнэйнь бусалжа байһан үедэнь танилсаа һэм. Тиихэдэ Дээдэ-Онгостойн хирпиисын заводто ажалда ороод, хирпиисэ галдадаг цехтэ хүдэлхэеэ ошобоб.

Энэ үедэ үбэл муу зангаа гаргаһан, саһа бордоһоор шабалжа байгаа. Хирпиисэ галдадаг гүнзэгы ехэ пеэшэн соо ороходом, шатама халуун охин урдаһаам сорьёжо, шарабтар үнгэтэй бүтүү тооһон соо түрүүшээр юушье ойлгожо ядан халта зогсобоб. Газааһаа саһа бурьюулан ороһон хүйтэн һалхин пеэшэн соохи халуун охинтой ниилэжэ, хүрилгөөтэн мушхарна.

—Эй, һэргэлэгты,—гэһэн абяан гэнтэ дуулдаба. Харахадам, майкашьегүй, хахад бэень нюсэгэн хүн хирпиисэнүүдые тээһэн хоёр сахаригтай тэргэ түлхеэд, хажуугаарни газаашаа гүйдэлөөрөө гаража, хайрама шэрүүн бордоһон соогуур арбаад метр тухай ошожо, хирпиисээ ябталаад, һөөргөө хашалгүй алхалһаар бусаба. Шара тооһондо хушагдашаһан нюсэгэн бэеынь заажа, хүйтэ абахаяа ябаһан тухайнь эдүүсэн хэлэхэдэм, тэрэ урдаһаамни гараараа зангажа, захаараа мүльһэтэшэһэн бидон сооһоо хоёр аяга уһа хэжэ хараһаар байтарни уужархёод, һүүлдэнь урдаһаамни миһэлзэн:

—Бараг даа, хоёр үбэл нюсэгөөр ажаллааб... бэеэл һургаха хэрэгтэй. Үшөө хоёр нормо хүнгэхэнөөр лэ дүүргэхэш. Намһаа болохо наһатайшуул—Цырма Тарбаевна Жапова, Августа Михайловна Угловская хорин жэл соо гансахан нимгэн самсаар ажаллаа...

Эрьелдэн харахадам, нээрээшье пеэшэнэй хойто талада хамсыгүй самсануудтай, хаб хара эһэн болошоһон нюурнуудтай ород буряад хоёр эхэнэр хирпиисэнүүдые ябталан табижа байба.

Эдэ бүгэдые һонирхон ойро зуура зогсобоб. Энэ үедэм Виктор Зубакин шатаһан халуун хирпиисэнүүдые шамдуу түргэнөөр тэргэдээ ашажа, тэрээнээ түлхеэд, нюсэгэн сээжээрээ саһа бордоһо сүмэлэн, газаашаа гарашаба.

Тэрэ гэһээр найман жэл үнгэрөө. Энэ үе соо заводшье оньһожорулагдаа, продукциинь бүтээсэ ехэдээ. Директорнуудһээ эхилээд, хүдэлмэришэдшье оло дахин һэлгэн ороо.

Тээ мэндэ һэн. Эрхим хирпиисэшэн Виктор Дмитриевич Зубакинтай үнинэй танилшье һаа, юрын хэрэгээр уулзахаяа хирпиисэ галдадаг цехтэ ошобоб. Үбэлэй саг һүүлшынгээ үдэрэй ерэһэндэ сухалдаһан мэтэ хагсуу хүйтөөр шэрбэн аашална. Хэдэн ехэ вентиляторнууд уурал бааян хүнхинэнэ. Хирпиисэ тээһэн түмэр тэргэнүүд рельснүүд дээгүүр өөһэдөө гүйлдэнэ.

Хирпиисэ галдадаг пеэшэнэй үүдэндэнь хүрэхым тэндэ, хирпиисэ тээһэн түмэр тэргэ түлхеэд гурбан хүн урдаһаамни гаража ерэбэд. Тэдэнэй эгээ дунданъ набтаршаг аад, үргэн бэетэй Виктор Зубакин урданайхиһаа һөөл хубилаашьегүй, урихаар миһэлзэһэн зандаал ябаа һэн. Тэрэнэй ажал хирпиисын завод соо эгээл хүндэ, халуун ажал гэжэ тоологдодог юм.

Гүнзэгы ехэ пеэшэн соо һаяхан галдагдаһан хэдэ мянган хирпиисэ гараар баришагүй халуун зандаа һэн. Амилхань бэрхэ, нюур, гар шатаама охин соо, үнэһэ, эһэнэй үрхирһэн бүтүү тооһон соо резинэ альгатай бээлэй бэряад Виктор Зубакин эршэтэй түргэнөөр ажаллана. Халуун хирпиисэнүүдые түмэр тэргынгээ хабтагай дээрэ ябталжа байхадань, тэрэнэй хүри улаан болошоһон балсангууд монсогоноддожо, хүлэршэһэн нюсэгэн бэень шарабтар тооһоор хушагдана. Хажуудахи хоёр нүхэдынь Викторэйнгээ дүршэл шадабариень халан абанхайнууд, халташье тэрэнһээ үлэнэгүйд. Ойр зуурахана 450 хирпиисэ тэргэдээ ашажа, тэрэнээ газаашань гаргахадань, үндэр кран угтажа абаад, хабтагайтай хирпиисэнүүдыень машинада ашажархиба.

...Хирпиисэ тээһэн машинанууд хирпиисын заводһоо гараад, хэдэн тээшээ шэглэн, яаралтай гүйлдэнэд. Аяар арбан жэл соо Виктор Дмитриевич Зубакинай гараар эльгээгдэһэн хирпиисэнүүд хэды олон барилганудта ороо гээшэб. Ойр зуурахана тамхилгын үедэ тэрэ иигэжэ омогорхон хөөрэнэ:

—Халаан бүхэндэ хорёод мянган хирпиисэ эльгээнэбди. Шэнэ баритдаһан гэрнүүдые харахадаа, манайл хэһэн хирпиисэ эндэ ороо гэжэ ехэл баярладагби.

Халаан бүхэндөө тэрэ гурба мянган хирпиисэ зөөхэ даабаритай аад, 6—7 мянгые зөөдэг юм.

—Зай, нүхэд, ажалдаа ороёбди. Хэдэн тээһээмнай хүлеэжэ байна...—гээд, Зубакинай һууриһаа бодоходонь, хоёр нүхэдынь адлихан бодожо, гурбуулаа нэгэ нэгэ аяга хүйтэн уһа уужархёод, һүүлдэнь тэргэеэ түлхин ябажархибад. Тэдэнэй балсантаһан нюсэгэн сээжэнүүдынь, халташ далтирангүйгөөр шэртэһэн галтай сэнхир нюдэдыень харахада, сэхэ урагшаа шиидэнти, зоригтой хүнүүд байһаниинь эли һэн.

Хүйтэн һалхин шарабтар үнгэтэй шэрүүн тооһон нюур шэрбэнэ.

Виктор Зубакинай ажалаа дүүргээд гэртээ ерэхэдэнь, Нина һамганиинь нүгөөдэхи халаанда ажаллахаяа ябашаһан байдаг. Виктор Дмитриевич гэртээ ороһоор лэ эгээ түрүүн стол дээрээ байһан шэнэ газетэ абажа уншадаг заншалтай. Шэнэ барилганууд, шэн габьяата түрүү хүнүүд тухай уншахадаа, бэень хүдэлхэеэ болишоод, нюдэдынь баяртайгаар миһэлзэн байдаг. Ажалһаа хэды эсэжэшье ерэбэл, Викторэй амаржа хэбтэхэнь харагдадаггүй. Хамсыгаа шамажархёод, хулһан хамуураар шорой хамажа гү, али хүүгэдэйнгээ хубсаһа угаажал байдаг. Һамганайнгаа ажалһаа ерэхэдэнь, гэр соогоо сэбэр, дулаан байлгахаяа оролдодог хүн. Нина Николаевна ажалһаа ерээд, гэртээ ороһоор нүхэрэйнгөө урдаһаа энхэргэн дулаахананаар миһэлзэжэ, Виктор ажалшни хүндэ даа, амархаяа яанаш даа гэһэндэл шэртэн байдаг.

Викторэй һамгантаяа хоёр хүүгэдээ хүтэлэн үдэшын хонгорто сэсэрлиг соогуур сангажа ябахыень харахадаа ехэл гоёшоодогби.

«Ёһотойл гал соо хатуужаһан хүнүүдэй нэгэн гээшэ ха даа»,—гэжэ зосоогоо баярлажа, энэ хүн тухай заабол зонуудта хөөрэжэ үгэхөөр шиидээ һэм.

Нима ЦЫНГУЕВ.

...ЖЭРГЭМЭЛЭЙ ЖЭРЬЕЭН ДОРО...

...ньеэ трактор хүнхинэнэ. ...э һанжашаһан мэтээр ...бүри дээрэ арбагананa. ...р-жир... жэгдэхэн таламни ...гөөр халюурхашни даа. ...жир-жир-жир...» — гэнэ гээшэ ...

...иимэ хүгжэмые мэдэрнэ ...эн тухай Дмитрий Терен...тьевичһаа асуутты. Суута ...Бианки, Мамин-Сибиряк, ...шэнгеэр байгаалиин зан ...тэрэнэй «зүрхэнэй» сохисые ...хүн энэл. Хаана ямар гор...даг, ямар хүтэлэй саана ...ооон ургадаг бэ? Ойн ямар ...һайн сабшалан бииб? ...оной уһые сабшалан руу ...болохоб? Дмитрий Терен...ьевичэл асуугты.

...Оронтын Үбэр булат гор...ялна. Эгсэ хадын жалга ...лотирон бэтирэн гүйжэ, ...архэ Дмитрий Терентьеви...һан лэ тээшэ мэлмэрнэ. ...ин сабшалан, газаршье тун...аар ундалан таашаана хэ...

...һөөр хэдэн үдэр үнгэрбэ. «...Оронго» колхозой 3-дахи ...бригадир Собенниковто ...тэрэ хэлээ һэн:

...лий Пантелеймонович, би...р булагай уһые сабшалан ...тараахамни. Тэрэнэйш уһан ...оржо, нуур руул орожо ...

...аб. Луговод хүндэ юушье ...гээшэбди. Ой модоёо ...урдидаг хүн аабзат даа. ...модоёошье харууһалжа ...Хажуугаарнь Үбэр булагай ...алан руу залахамни. Нам... бульдозер-трактор часай ...угэ. Нэгэ заахан нуурмагай эрьедэ дошо хээд орхихом.

Нээрээшье Дмитрий Терентьевич леснигээр 17-дохи жэлээ ажаллажа байна. Тэрэнэй даадаг ойн участок яһалашье ехэ юм. Тиибэшье ой соонь гуримтай, модо отологшодшье гэшүүһэ шалбүүһээ суглуулһан, түгсүүлээшье тойруулжа сабшаһан байдаг. «Дмитрий Терентьевичнай һэшхэлтэй, нягта хүн, одоо тэрэнэй участогта гурим гэжэ бии даа» гэжэ хүнүүд хэлсэдэг.

Ургажа байһан залуухан сагдуулнуудай хоорондуур гэшхэлэн ябахадаа, Дмитрий Терентьевич тэдэниие харан баясадаг:

— һэ-һэй! Удангүй багжагар улаан нарһад, шэнэһэд болоод, найгажал һуухат. Ороноймнай ямаршьеб нэгэ буланда барилга, гэр ордон болоод дарайхат. Харин мүнөө таанадые һайнаар сахиха хэрэгтэй. Байгаалиин һайхан шэмэгые хайрлахагүй хүнүүд үшөө бии.

Нэгэтэ хабар Дмитрий Терентьевич ой соогуур алхалжа ябаба. Хаанашьеб холошог, хоёр хүтэлэй саана хүнэй модо сабшаханъ дуулдаба. «Үгы, хэн байха ёһотойб?» гэһэн бодол эжэ эхигүй түрөөдхибэ. Ошон гэхэдэнь, нэгэ залуу хүбүүн залуу мододые сабшажа байба.

— Энэ иихэдээ яажа байнаш?
— Һургааг отолноб.
— Зүбшөөлгын саарһатай гүш?
— Үгы.
— Тиигээ һаа, ябая.

Дмитрий Терентьевич иимэ хүнүүдтэ хайра гамгүйгөөр хандадаг.

Нээрээшье Дмитрий Терентьевич жэл бүхэндэ газар уһалалгатай, шабхэ тараалгатайл байдаг юм. Нёдондо жэлдэ тэрэнэй уһалһан газарһаа колхоз гектарай 18—20 центнер үбһэ хуряажа абаһан.

...Жэргэмэл жэргэнэ. Үбэр булагай горхон сабшалан руу харьялна. Ногооншье урматайгаар гаража эхилээ. Баян лэ ургаса мүнөө абтаха. Ой модоёошье харууһалжа, түрэл колхозойнтоо сабшалан уһалжа, жэргэмэлэй жэрьеэн доро алхалжа ябахада ямар урматайб! Түрэл байгаалидаа инаглан дурладаг, тэрэнээ һэргылэн сахидаг, газар дайдаяашье уһалжа, баян ургаса абадаг энэ баатар хүн тухай жэртэмэлшье дуугаа татана хаш. Тэрэнэй шэнхинээе ходо шагнажа ябадаг Дмитрий Терентьевич ангуушанай һонор шэхээр хүбшэ тайгынышье, тала дайдынышье хүтжэмые һайн ойлгодог байха. Заабол ойлгодог ёһотой.

Г. ДАШАБЫЛОВ.
Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин
«Улаан Оронго» колхоз.

Улаан-Үдын Кировэй нэрэмжэтэ түмэр зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг заводой хүдэлмэришэн Нина Яковлева коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ. Нүхэр Яковлева халаанайгаа даабарине хододоо үлүүлэн дүүргэдэг, һайн шанартай продукци гаргадаг юм. Зураг дээрэ: Нина Яковлева.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

АСУАНДА БАЯРАЙ МИТИНГ МАЙН 16-да БОЛОО

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

һайжаруулха хэрэгтэ Асуанай үндэр хаалтын угаа ехэ удха шанартай байһые президент Насер онсолон тэмдэглээ.

Таанадай баатарлиг ажал ябуулгаар манай үхибүүд, ашанар омогорходог байха гэжэ тэрэ үндэр хаалтын барилгашадта хандан хэлээ.

Баруун түрэнүүдэй эсэргүүсэлтэ хэхэдэнь, Египет туһаламжа үзүүлхэ гуйлтатайгаар Советскэ Союзда хандаа һэн. Тиин Советскэ Союз Египедтэ дары туһаламжа үзүүлһэн байгаа гэжэ президент Насер һануулаа.

Арабо-советскэ хани барисаа улам бэхижүүлэн, үнэн зүрхэнэй, һайн һайхан, ямаршье эрилтэ табилгатай холбоогүй туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө Советскэ Союзай арадта, Н. С. Хрущевто өөртэнь президент Насер гүнзэгы ехэ баясхалан хүргөө.

Ирагай Республикын президент Абдель Салям Ареф өөрынгөө үгые араб национализмын болон арабуудай нэгэдэлэй асуудалнуудта зорюулаа. Арабуудай Нэгэдэмэл Республикатай союз байгуулжа орохые Ирагай Республикын хүтэлбэрилэгшэдэй һанаашалжа байһан тухай тэрэ тэмдэглээ.

Нилые хааһан үдэрые «Арабизмын үдэр» гэжэ президент Ареф нэрлэһэн байха юм.

Асуанай үндэр хаалтын түрүүшын ээлжээнэй барилгын түгэсхэгдэһэнтэй дашарамдуулатдан эндэ боложо байһан баярта совет хүнүүд байлсахаһаа гадна, харин энэ агууехэ барилгада, мүнөө һайндэрлэгдэжэ байһан түрүүшын шатын барилга түгэсхэлгэдэ тэдэнэр өөһэдынтөө хүсэ шадалые, оюун ухаае зорюулалсаһан байна гээд Н. С. Хрущев хэлээ.

Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын ажабайдал бүри һаяар һайн һайхан болохо гэжэ бидэнэр хаража байнабди. Асуанай хаалта барилгада өөһэдынь зорюулһан ажал арадта иимэ үрэ дүн үгэхэ байна.

Совет орон 15 союзна республикаһаа бүридэдэг гээд Н. С. Хрущев саашань хэлээ. Совет гүрэн 100 гаран үндэһэ яһатаниие нэгэдүүлдэг. Тэдэнэр Советскэ Союз дотор аха дүүнэр шэнгеэр ажаһуудаг юм. Тиимэһээ Совет гүрэн түгэлдэр хүсэтэй.

Арадуудай хани барисаанай, аха дүүгэй холбооной уряа Владимир Ильич Ленин таргаһан юм. Энэ уряагай ёһоор бүхы национальностьнуудай ажалшадай илалтын түлөө, мүлжэгшэдтэ эсэргүүсэн, революциин илалтын түлөө тэмсэлдэ хүн бүхэн, наци бүхэн өөрынгөө һуури оложо шадаха байна.

Бидэнэр — арабууд, бидэнэр — арабууд, арабууд нэгэдэгты гэһэн болон бусадшье үгэнүүдые зарим хүнүүдэй эндэ хэлэхыень би шагнаһан байнаб гээд Никита Сергеевич Хрущев хэлээ. Хэрбээ иимэ хараа бодол баримталха болоо һаа,ородууд мэтын маанадта, эндэ, таанадай, арабуудай, дунда хэхэ юумэ байхагүй, тиимэһээ гэртээ бусаха хэрэгтэй болоно бэшэ аал? Бидэнэр арабууд бэшэ ха юмбибди. Манай багша, вождь Владимир Ильич Ленин мүн лэ нэгэдэхые уряалдаг һэн, зүгөөр национальна шэнжые бэшэ, харин ажалай, ангиин шэнжые баримталан нэгэдэхые уряалдаг байгаа!

Советскэ Союз арабуудта бултандань бэшэ, харин империализм болон колониализмда эсэргүү тэмсэлдэ бодоһон Египедэй арадта туһаламжа үзүүлээ. Хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, ажалша интеллигенциин, нациин бүхы түрүү хүсэнүүдэй шэнэ ажабайдал бүри түргэнөөр зохёон байгуулхын тулада Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада бидэнэр туһаламжа үзүүлээбди. Энэ хадаа ленинскэ философи, энэ хадаа ленинскэ политика болоно! Энэ политика манай орондо илан мандаа, энэ политика ондоошье оронуудта илахал!

Империализмда болон колониализмда эсэргүүсэн, арадуудай хэдэг национально-сүлөөрэлгын үнэн зүб тэмсэлые ходоо дэмжэдэг байгаабди, дэмжэдэг байхабди гээд Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглээ. Энэ талаар бидэнэр арабуудай нэгэдэлые дэмжэдэг байнабди. Энэ нэгэдэл колониализмын болон шэнэ ёһоной колониализмын бүхы түхэл маягууд болон үзэгдэлнүүдтэ эсэргүүсэн, хариин дарлалтаһаа сүлөөрхын түлөө хэдэг нангин тэмсэлдэнь бүхы арабуудые эмхидхэн жагсаадаг.

Би 70 наһатай болоод байнаб, тиихэдээ ородой, немецкэ, Бельгиин, Франциин капиталистнуудта хүдэлхэ ушартай болоһон байгааб. Тэдэнэрэй алинииньшье бэе бэеһээ дутуугүй хобдог юм. Тиимэһээ намда, ород хүндэ, араб хүдэлмэришэн аха дүү болохо; намда, ород хүндэ, databoородой помещик болон капиталист, араб помещик болон капиталист—дайсан болоно!

Ямаршье политическэ эрилтэ табингүйгөөр Советскэ Союз туһаламжа үзүүлдэг гэжэ эндэ зүбөөр хэлэгдэһэн байна. Зүгөөр социализм байгуулха замда ороһон оронуудта бидэнэр ехээр һаналаа ханангяар туһалдагбди гэжэ сэхэ рүүнь хэлэхэ байнаб.

Араб национализм болон ажалша хүнүүдэй нэгэдэл тухай таанадта иигэжэ хэлэхые би хүсэһэн байгааб. Тобшоор хэлэхэдэ, тус асуудалаар манай хараа бодол иимэл даа. Совет арадай түлөөлэгшэ боложо иимэ хараа бодол хэлэнэб гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, империалистнуудта эсэргүүсэн, мүлжэгшэдтэ, колонизаторнуудта эсэргүүсэн, монополинуудта эсэргүүсэн, ажалай илалтын түлөө бүхы ажалша арабуудай, бүхы ажалша хүнүүдэй аха дүү ёһоор нэгэдэхыень Н. С. Хрущев уряалаа.

Мүнөөдэр хаалта дээрэ хүсэтэ самосвалнуудай дэргэдэ аха дүүнэр шэнгеэр зэргэлэн зогсожо байһан араб шофёрнуудай болон ород шофёрнуудай гарыень барихадамни, намда угаа аятай байгаа. Энэ хадаа ажалша хүнүүдэй хани барисаанай, аха дүүгэй холбооной һүлдэ тэмдэг болоно.

Тобшоор хэлэхэдэ, «Арабууд нэгэдэгты!» гэһэн уряа бүри тодорхой болгогдохоор гээшэ ха. Араб хүдэлмэришэд, араб таряашад, араб интеллигенци — бүхы ажалша хүнүүд эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө, эрхим һайн ажабайдалай түлөө, колонизаторнуудта эсэргүүсэн, өөһэдынтөө эрхын түлөө тэмсэлдэ нэгэдэхэ ёһотой. Иимэ нэгэдэл дотор өөрынгөө ажалаар ажамидаран һуудаг хүнүүдтэ, эрхэ сүлөөгэй, эрхим һайн ажабайдалай, арадай зол жаргалай түлөө тэмсэдэг хүнүүдтэ һуури олдохол байха.

Асуанай агууехэ барилга дээрэ ажалша араб арадай, хүдэлмэришэдэй, инженер, техникүүдэй хэһэн юумээр баясажа байһанаа Н. С. Хрущев элирхэйлэн мэдүүлээ.

Асуанай хаалта хадаа, гоёор найруулжа хэлэбэл, империалис политика доро, колониализмые болон шэнэ ёһоной колониализмые үлөөхэ гэһэн түсэбүүд доро тодхон табигдаһан томо «минэ» болоно гээшэ.

Дэлхэйн арадуудта өөһэдынгөө һанаашалгануудые империалистнуудай баадхажа байдаг үе саг үнгэрөө гээд Никита Сергеевич Хрущев хэлээ. Мүнөө дэлхэй дээрэ хоёр гол— капиталис болон социалис системэнүүд оршоно. Социализм капиталис байгуулалтада үргэн фронтоор добтолно. Сэрэгэй талаар бидэнэр империалис гүрэнүүдһээ бага бэшэ, харин ехэ хүсэтэйбди.

Сэхэ рүүнь хэлэхэ болоо һаа, эдэ гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд президент Насерта баалалта хэдэг, Асуанай үндэр хаалта барихын тулада Египедэй правительствын мүнгэ зөөри бэдэржэ байхада, угаа тааруугүй муу эрилтэнүүдые баадхан табидаг байгаа гээд Н. С. Хрущев үргэлжэлүүлэн хэлэһэн байна.

Империалистнуудай уршагта муу эрилтэнүүдые Египедэй правительствын болон гүрэниие толгойлогшо Насерай буруушаахадань, Асуанай хаалта бариха хэрэгтэнь Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада урьһаламжа үгэхэһөө монополинууд арсаһан байха юм.

Советскэ Союз Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын арадта туһаламжа үзүүлээ. Энэнь аха дүүгэй туһаламжа байгаа бшуу.

Энэ асари ехэ барилгын түрүүшын ээлжээн түгэсхэгдэбэ!

Энэ хадаа бидэнэй ниагтал сэрэгэй талаар хүсэтэй байхаһаа гадна, мүн экономическа болон научно-техническэ талаараа хүсэтэй байһыемнай харуулна, мүнөө социализм олон юумын талаар капитализмһаа булюу болонхой гээд нүхэр Хрущев онсолон тэмдэглээ.

Асуанай хаалтын барилга арадуудай хани барисаанай, аха дүү ёһоной харилсаа холбооной бэелэл мүн болоно. Бидэнэр арабууд бэшэбди, зүгөөр арабуудые мүлжэдэг бэшэбди, арабуудта орходоо бидэнэр танай ажалша арадта дүтэ байнабди гэжэ би этигэнэб.

Ажалайнгаа илалтаар бидэнэр таанартай хамта угаа ехээр баясахабди гэжэ дахяад дурдахые үгэеэ дүүргэхэдээ хэлэхые хүсэнэб. Хүндэтэ ханинар, социализм байгуулха замдаа, шэнэ байдалай түлөө тэмсэлдээ амжалта туйлахыетнай таанадта бидэнэр хүсэнэбди. Эрхэ сүлөөгэй түлөө, империалистнуудай, мүлжэгшэдэй дарлалтада эсэргүүсэн, ажалай илан мандахын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союзай арадууд араб арадтай, бүхы дэлхэйн ажалшадтай сүг хамтадаа ябаха гээд Н. С. Хрущев хэлээ.

Президент Насерые, ОАР-ай правительствые, тэрэшэлэн Асуанай үндэр хаалта барилгада, мүн бусад газарнуудта ажаллажа, хамтынгаа хэрэгые бүтээжэ — Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын экономикые хүгжөөн бэхижүүлжэ байһан араб ажалшадые Советскэ правительствын зүгһөө, Советскэ Союзай арадуудай зүгһөө Никита Сергеевич Хрущев амаршалаа.

Мүнөөдэр В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ пионерэй организациин мүндэлһэн үдэр

ПИОНЕРНҮҮД ҺАИНДЭРТӨӨ

Улаан-Үдэ городой пионернүүдэй Байшан В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ пионернүүдэй организациин 42-дохи жэлэй ойе угтуулан техническэ творчество болон уран һайханай талаар һурагшадай класснаа гадуурхи хүдэлмэри харалга үнгэргэһэн байна. Харалгада 20 мянга гаран һурагшад хабаадалсаба.

Һаяхан харалгын дүн гаргагдажа, техническэ творчество болон уран һайханай самодеятельностиин түлөө харалгада шалгаргашадта дамжуулгын 6 кубок, 9 вымпел, дамжуулгын 2 улаан туг барюулагдаа.

* * *

Тус байшанда һурагшадай техническэ творчествоор эдир техническэдэй слет болоо. Слет дээрэ эдир техникүүдэй техническэ творчество харуулһан ехэхэн выставкэ эмхидхэгдээ.

* * *

«Хэнэй отряд эрхим бэ» гэһэн пионернүүдэй отрядуудай Бүхэсоюзна мүрысөөндэ илагша отрядуудай слет майн 16-да Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй соёлой Ордондо үнгэргэгдэбэ. Следто дружина бүхэнэй түлөөлэгшэд хамта 100 шахуу хүн хабаадалсаа.

Пионернүүд түрэл Коммунис партидаа, арадтаа, Эхэ орондоо рапорт үгэхэдөө: «Ленинэй нэрэ хүн бүхэнэй зүрхэндэ батаар хадуугдаа! Партидаа үнэн сэхэ байһанаа ажал хэрэгээрээ харуулхабди!» гэжэ хэлэнэд, удаань мүрысөөндэ илагша отрядуудай следто районой бүхы дружинын зүгһөө үгэ хэлэһэн түлөөлэгшэд пионернүүдэй гайхамшаг хэрэгүүд тухай хөөрэжэ үгэбэд.

Тэндэ эрхим дуушадай конкурс үнгэргэгдэһэн байна. «Хэнэй отряд эрхим бэ?» гэһэн мүрысөөнэй дүн гаргалга болоо. Слет тон эмхитэйгээр үнгэрһэн байна.

* * *

Майн 24-дэ Улаан-Үдэ городой пионернүүдэй байшан пионерэй организацида В. И. Ленинэй нэрэ олгогдоһондо зорюулагдаһан «Хани барисаанда ямаршье хилэ хизаар байхагүй» гэһэн уряа доро һургуулинуудай фестиваль үнгэргэхэнь.

Улаан-Үдын 6-дахи һургуулиин 3-дахи «Б» классай пионернүүд Лариса Михиенкын нэрэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ. Тэдэнэр энэ шэн зоригто пионертэ зорюулһан булан бии болгоо. Лариса тухай ном, картина суглуулна.

Гурбадахи классайхид багашуулые хамгаалха бригада эмхидхээд, нэгэдэхи классайхид болон хүүгэдэй саадай багашуулые шефтээ абанхай. Нэгэдэхи классайнгаа нүхэдтэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэл бэлэдхэжэ үгэнэ. Мастерскойдо мебель дархалжа, ательедэ куклануудай плати оёжо саадайнгаа хүүгэдтэ бэлэглэнэ.

Эдэнэр үбэлдөө саадай газаагуурхи харгын саһа хамаһан байна. Мүнөө тэндэ үхибүүдэй гараар һөөг бургааһан таригданхай. Эдир ленинецүүд шефтээ абаһан хүүгэдтээ хирэ хирэ болоод концерт харуулжа байдаг.

Зураг дээрэ: эдир ленинецүүдэй жагсаал.

НЮТАГ ХЭЛЭ ШЭНЖЭЛХЭНЬ

БКНИИ-гэй хэлэ бэшэгэй хэлтэсэй ажалтан һүүлэй жэлнүүдтэ нютаг хэлэ шэнжэлхэ экспедицинүүдые жэл бүри эмхидхэдэг заншалтай болонхой. Жэшээнь, 1960 ондо Кабанскын аймагаар, удаадахи жэлдэнь Читын областиин хамнигануудаар, урзанда Эрхүүгэй областиин Алайрай аймагаар, нёдондо жэл — Боохоной аймагаар ябаһан байна. Мүнөө хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидадууд Ц. Б. Цыдендамбаев (экспедициие хүтэлбэрилэгшэ), И. Д. Бураев (экспериментальна бүлэгые ударидагша), инженер А. А. Бадмаев болон бусад научна хүдэлмэрилэгшэд нютаг хэлэ шэнжэлхэ зорилготойгоор Эрхүүгэй область мордобо. Энэ удаа тус областиин Эхирэд-Булгадай, Качугай, Ойхоной болон Эрхүүгэй хүдөөгэй районуудаар майн 15-һаа июниин 24 хүрэтэр ябажа ерэхэ юм.

1960 онһоо эхилэн, хэлэ бэшэгэй хэлтэсээрхин диалектологиин материалнуудые шагнажа бэшэдэг хуушан аргаһаа гадна, мүн туршалгын элдэб шэнэ аргануудые хэрэглэжэ суглуулна. Эдэнэр мүнөө нүүдэл рентгеноаппарат, магнитофон, репортер мэтын туршалга хэдэг хэрэгсэлнүүдэй ашаар нютаг хэлэ шэнжэлэлгын шухала материалнуудые суглуулха, тэндэхи зоной хөөрэлдөө, үгүүлбэринүүдые бэшэжэ абаха, үг гарбалыень тодоруулан тэмдэглэхэ байна.

Ц. БУДАЕВ,
экспедицидэ хабаадагша.

Кино

ШУУРГАН ДУНДУУ[Р] ТҮРӨӨШЭ[Д]

Граждан дайнай үедэ ажабайдалайнгаа замда гараһан, гал дүлэн соогуур хатуужаһан үетэниие — манай эсэгэнэр, аханарые — совет эпохын гайхамшагта уран зохёолшо Н. Островский шуурган дундуур түрөөшэд гэжэ нэрлэдэг һэм шуу. Тэрэл үегэн, баатарлиг хэрэгүүд тухайнь хэды олон зүрхэ хүдэлгэмэ номууд бэшэгдээ, кинофильмнүүд табигдаа гээшэб. Бэшэгдэжэ, табигдажашье байнхай.

А. Лукин, Д. Поляновский гэгшэдэй ушаралта ябадалай шэнжэтэй повесть үндэһэлжэ табигдаһан «ЧК-гай сотрудник» гэжэ фильм тэрэл үетэндэ зорюулагданхай. Фильмые Мосфильмын дэргэдэ эмхидхэгдэһэн «Эдир наһан» гэжэ шэнэ творческо нэгэдэлдэ мэдээжэ оператор Борис Волчек табяа. Энэ хадаа тэрэнэй найруулан табиһан түрүүшын хэшээл оролдолгонь гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Теэд түрүүшынь энэ хүдэлмэри хэр амжалтатай байба хаб?

...Граждан дайнай һүүлшын үе. Хяа бута сохигдоһон сагаантан сухариһаар. Теэд сухариһан дайсадай таһардаһа ударадаһан, элдэб түхэлэй банданууд аашалалдажа, амгалан зониие һүйдхүүлнэ. Дайсанай нюугаатай хүсэнүүдые дүй дүрицэлтэй, хара дотортой сагаан офицер Марков ударидана. Тэрэнэй хоргодожо байһан газарые элирүүлхэ гэжэ манай чекистнүүд ехэ оролдолго гаргана. Залуу сэрэгшэ Алексей Михалев (тэрэнэй ролиие А. Демьяненко онсо шадамараар гүйсэдхэнэ) дайсадай уурхай уруу нэбтэрэн ороно. Өөрын хүн болоод, тэдэнэй хэд юуд байһые элирүүлжэ шадаха юм, теэд бултынь барижа тушааха гэһэниинь, һанагдаагүй юумэн болошоно. Тэрэ өөрөө шууд алуулан алдаха юм... Тиихэдэнь ЧК-гай хүтэлбэрилэгшэ Август Берзиньтэй (артист В. Кенигсон) Алексей Михалев шэнэ түсэб зохёоно. Алексейн дуратай басаган Маруся Королева энэ удаа дайсадай уурхай уруу шэглэнэ.

Һүүлэй һүүлдэ дайсад һүнөөгдэнэ.

Имэ богонёор удхынь хөөрэхэдэ, фильм үнэхөөрөөшье ушаралта ябадалай шэнжэтэй повестьёо үндэһэлөөд лэ саашадаа хүгжэнэ гэжэ һанахаар. Үнэн дээрээ тиимэ бэшэ. Тэрэ хатуу үеын тон юрын, үдэр бүриин байдалда хараа бэйса ёһотой совет, шэнэ хүнүүдэй абари зангай тогтонижоролгодо, хани нүхэсэлэй түрэлгэдэ харагшадай анхаралые хандуулха гэжэ фильмын авторнууд оролдоно. Фильмын гол геройнууд Алексей Михалев Маруся Королева хоёр ямаршьеб онсо зон бэшэ. Тон юрын, хорёод лэ наһа хүрэжэ ябаһан эдиршүүд. Аргагүй ехэ ... таршалгашье гаргахаа ... нэгүй. Харин шухалал х... мэри хэнэбди гэжэ сэд... Тойроод боложо байһан ... байдалай шуурган соогу... дэнэй зоригой хатуу... инаг дуранайнь бүхэжэһ... ни нүхэдһөө харата дай... илгажа шададаг боло... фильм табигшад алхам... маар, тон тодорхойгоор, ... гэмээр харуулжа шадаа. ... лэ фильмын гол амжалт... дай нэгэн гэжэ һанагдана.

Нүгөө талаһаа, эдэ ... үетэндэ хуушанай больш... А. Берзинь айхабтар ... сэнтэй нүлөө үзүүлжэ, ... нэй зааһанай ёһоор хүн... хандахыень һургажа б... дань, Илларионов (артист Ефремов) мэтын хүнүүд ... теллигент лэ һаань хүд... ямаршье хайра мэдэхэ ... гүйбди» гэжэ зандарна. ... ларионов лэ мэтын зон ... моо, нэгэ хүндэ шүтэн ... дэлгын үедэ, харата хэр... дые хэһэниинь фильм ха... байхада илангаяа ойлго... болоно «Шам шэнги хүн ... ЧК-да хүдэлжэ шадахагүй» гэжэ хэлээд, Берзинь ... ниие үлдэжэрхинэ. Энэ ... мүн лэ фильмын үшөө ... амжалта гэжэ һанагдана.

Юрэнхы дээрээ режи... Б. Волчегэй энэ түрүүшын ... дэлмэриие гэмгүй гэжэ са... хэ зуураа, зарим тэды ... дунданууд дээрэнь тогтом... Нэн түрүүн, энэнь юуб гэх... гол геройнуудаа, тэдэнэй ... разуудые өөрынхеэрээ ... руулан бүтээхэ зүб за... дабшаха зуураа, Б. Вол... юундэшьеб повестиин ... дахахаа һанана. Тиихэдэнь ... үйлынь хүгжэлтэ үг заг ... удааршана, үгы гэбэл, ... гэнтэ түргэдэшэнэ. Тэр... һээнь лэ боложо гүйсэд ... жэлтэ абаагүй, дутуугаар ... дорхойлогдоһон образууд ... шорно. Жэшээлхэдэ, Н... Тверская, Дина гэхэ мэтэ. ... лэ энэ ушарһаа даншье ... этигэмэ бэшэ, үнгэрхэдөө ... хама кадрнууд олон уша... Алексей Михалевто дайс... бэлэхэнээр этигээд, хамаг ... сэб, нюусаяа нээжэрхиһ... һанаад үзэе. Имэрхүү, ... үшөөшье жэжэ божо ... дутуунууд фильм соо бии.

Үнгэрхэдөө оператор В. ... наевай буулгаһан олон к... нууд бүрүүл, фильмын гол ... хын аятай тааралдаагүйнь ... халтай.

Манай һанахада, «Эдир [на]һан» гэжэ залуу творческо [нэ]гэдэл саашадаа мүнөө үеын [за]луушуулда бодото ехэ нү[лөө] үзүүлжэ шадаха гэжэ эт[игэ]мээр.

А. ЖАМБАЛДОРЖИ[ЕВ].

Гильбэрэйхид ямар һонинтойб

ҮРЭЖЭЛТЭ ХАБАР, ҮЗЭСХЭЛЭН НЮТАГ

Мүнөө Гильбэрэй голдо арюухан хабарай ургы сэсэгүүд һалбаржа, үрэжэлтэ баян үзэсхэлэн һайхан нютагые улам һайханаар гоёон шэмэглэнэ. Хаа хаанагүй хүсэтэ машинануудай хүнхинөөн дуулдана.

Колхозой механизаторнууд хабарай тарилгые саг болзор соонь үнгэргэжэ, үндэр баян ургасын эшэ үндэһэ табихые оролдоно. Энэ жэлдэ гильбэрэйхид тарилгаяа эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ байна. Орооһото культурануудай эртын тарилга дүүрэхэ. Кукуруза, ешмээн тарижа эхилбэл.

Тарилга дээрээ түрүү механизаторнууд Георгий Кокорин, Виктор Кругликов гэгшэд шалгарна. Тэдэнэр үдэр бүри 23—25 гектар тус бүридөө хахалжа, нормоёо хоёр дахин үлүүлэн дүүргэнэ. Тэдэниие «тарилгын геройнууд» гэжэ хүдөөгэй таряашад хэлсэнэ. Поли дээрэ хүдэлэгшэдэй түсхэл оролдолгын ашаар «Коммунизм» колхоз аймаг соогоо түрүүлжэ ябана.

УЛААН ТУГ — НАЙДАМТАЙ ГАРТА

Нютагайхид энэ хабарые аша үрэ ехэтэй хабар гэжэ зүбөөр нэрлэнэ. Партиин ЦК-гай февралиин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон, ниитынгээ ажахые ашаг олзотойгоор эрхилхэ талаар колхозой гэшүүд үбгэн залуугүй тэмсэжэ, түрүүшын амжалта туйлаба. Энээниие нүхэр Нимаевай эрхилдэг һү һаалиин фермынхидэй эршэтэ ажал гэршэлнэ.

Улаан-Үдын управлениин ажахынуудай һүнэй-товарна фермэнүүдэй социалис мүрысөөнэй дүрбэн һарын дүнгөөр Хурамша тосхоной һү һаалиин фермэдэ хүдөөгэй парткомой, үйлэдбэриин управлениин, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг үгтэбэ. — Энэмнай барагдашагүй ехэ баяр гээшэ, үшөө һайнаар ажаллахыемнай уялгална»—гэжэ парткомой секретарь Василий Лубсанович Доржиев хөөрэнэ.

Түрүү фермын һаалишад үнгэрһэн апрель һара соо үнеэн бүриһөө 191 килограмм һү һаажа, һү һаалгаяа урда һарынхитай жэшэбэл 8 процентээр дээшэлүүлээ. Иимэ амжалта урдань эндэ үзэгдөөгүй байгаа». Улам һайнаар ажаллахабди, гээд гильбэрэйхид нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

«ШАГНАГТЫ, РАДИОУЗЕЛ ХЭЛЭНЭ!»

Үе-үе болоод иимэ үгэнүүд Гильбэр тосхон дээгүүр зэдэлдэг. Нютагай элдэб һонин радиоузелэй редакци дамжуулдаг байна. Поли дээрэ эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлжэ байгшад тухай, тэдэнэй шэн габьяата ажал тухай халуун дулаан үгэнүүдые хэлэхэ зуураа, мүн элдэб аашa гаргадаг, ниитын ажалда хайша хэрэгээр хандадаг зарим нэгэн тухай шанга шүүмжэлэл дамжуулдаг. Илангаяа архиншадхубалзанууд Гильбэрэй «халаахайгаар» һайса «шабхуурдуулдаг».

Мүн түрүү дүй дүршэл тухай тусхай дамжуулганууд эмхидхэгдэнэ.

Д. ЦЫДЕНОВ.

Шатар

ҺҮҮЛШЫН УУЛЗАЛГЫН УРДА ТЭЭ...

Студентнэрэй дунда шатараар «Буревестник» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ. Мүрысөөндэ Улаан-Үдэ городой бүхы дээдэ һургуулинуудһаа гадна, Буряадай эрдэм шэнжэлэлгын институдай шатаршад хабаадалсана. Һонирхолтой энэ мүрысөөндэ хабаадалсаһан нэгэ командадань 12 эрэшүүл, 3 эхэнэр шатаршад наадаха юм.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр эрдэмтэд хүдөө ажахын институдай шатаршадтай наадаһан байна. Хүдөө ажахын институдай түлөөлэгшэд—мастерта кандидат Сампилов, бэрхээр наададаг, нэгэдэхи разрядтай шатаршан Данчинов гэгшэд наадандаа ерээгүй байжа, уулзалгаяа 8,5:6,5 тоотойгоор шүүгдэшэһэниинь халагламаар. Технологическа институдай шатаршад Зүүн Сибириин культурын институдай командые 13,5:1,5 тоотойгоор шүүгээ.

Хоёрдохи уулзалгын болоходо хүдөө ажахын институдайхид Зүүн-Сибириин культурын институдай командые аяар 14:1 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна. Тиихэдэ технологическа институдай шатаршад багшанарай институдайхидые 10:5 тоотойгоор шүүгээ.

Ээлжээтэ—гурба, дүрбэдэхи уулзалгын болоходо Зүүн-Сибириин институдай командынхид багшанарай, эрдэмтэдэй командануудта 2:13, 1;14 гэһэн тоотойгоор шүүгдэшэһэн байна. Технологическа институдай, эрдэмтэдэй команданууд хоорондоо наадахадаа, уулзалгаяа 7,5:7,5 гэһэн тоотойгоор дүүргэжэ, тэнсэһэн байна. Хүдөө ажахын институдай түлөөлэгшэд дүрбэдэхи уулзалгадаа багшанарай институдай командые 11,5:3,5 тоотойгоор шүүжэрхибэ.

Һүүлшын нааданай болохын урда тээ хүдөө ажахын, технологическа институдуудай команданууд 32—31 очконуудтай түрүүлжэ ябана. Буряадай эрдэм шэнжэлэлгын институдай команда—30, багшанарай, Зүүн-Сибириин культурын институдуудай команданууд 18,5—5,5 очконуудтай болобо. Һүүлшын уулзалгада технологическа хүдөө ажахын, эрдэмтэдэй, багшанарай институдуудай команданууд хоорондоо наадаха болонхой.

ХЭЖЭНГЫНХИД кубогуудаа алдаба

...Үглөөнһөө аргагүй дулаан. Хори тосхоной алишье зүгһөө хүн зон олоороо аймагай «Шэнэ Үдэ» газетын редакци тээшэ субана. Тэрэншье гайхалгүй. Газетын шан абахын түлөө болохо заншалта эстафетэ — һонин мүрысөөн гэжэ тэдэнэр мэдэнэ ха юм.

Эрэшүүл сооһоо гурбан команда: Үдын совхозой, Хэжэнгын һургуулиин, аймагай центрэйхид мүрысөөндэ хабаадалсаа.

Хориин, Хэжэнгын һургуулинуудай эдиршүүлэй командануудай мүрысөөн баһал һонин байгаа.

Мүнөөдэр илажа гараһан аймагай центрэй болон Хориин һургуулиин команданууд дамжуулгын кубогуудаар, грамотануудаар шагнагдаа.

Н. ГАЛДАНОВ.

Арадай кандидадууд

ПРАГА, майн 16. (ТАСС). Социалис Чехословакиин Национальна суглаанай, гүрэнэй засагай нютагай органуудай һунгалта июниин 14-дэ болохо юм. Тэрээндэ бэлэдхэл мүнөө бүри үргэнөөр хэгдэжэ байна. Депутадуудта кандидадууд бүридхэлдэ абтажа дүүргэгдэбэ. Мүнөө жэлдэ Национальна суглаанда, Словакиин Национальна советдэ, нютагай национальна комитедүүдтэ 225 мянга гаран арадай түлөөлэгшэд һунгагдаха юм.

Национальна суглаанай депутадуудта Национальна фронтын кандидадуудай списогые түбэй газетэнүүд мүнөөдэр толилоо. Эдэ кандидадууд һунгуулиин Окружной комиссинуудта бүридхэлдэ абтаһан байха юм.

„Уласхоорондын харилсаа холбооной илалта"

ГАВАНА. Нилэй хаагдаһан тухай, Африкын агууехэ мүрэнэй уһанай шэнэ һабаар урадхуулагдаһан тухай мэдээсэлые Кубын арад угаа ехэ баяртайгаар угтаа. Мүнөө агууехэ мүрэн хооһон губи талада ажамидарал асарха, Египедэй городууд болон тосхонуудые электрын элшэ хүсөөр хангаха гээд газетэнүүд бэшэнэ.

Хаалта барилгын түгэсхэгдэһэнтэй дашарамдуулагдан, Асуанда митингын болоходо, Н. С. Хрущевой, президент Насерай хэлэһэн үгэнүүдһээ абтаһан үгүүлэлнүүдые Кубын радио болон телевидени дамжуулгануудые хэхэдээ эшэ татана.

Асуанай үндэр хаалтые барилга СССР-эй индустриальна болон экономическа хүсэ шадалые, тэрэнэй техникын илалтые гэршэлэн харуулжа үгэнэ гээд «Мундо» газетэ редакционно статья соогоо бэшэнэ. Тиихэтээ хамта энэ хадаа уласхоорондын харилсаа холбооной, олониитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха советскэ политикын илалта болоно гээд газетэ бэшэнэ.

ВАРШАВА. ОАР-та Н. С. Хрущевой аяншалгада, Асуанай гидроузелай түрүүшын ээлжээнэй барилгые түгэсхэлгэдэ Польшын хэблэл гол анхаралаа хандуулна. Асуан хадаа хүгжэнги индустритай социалис гүрэнэй болон колониальна дарлалтаһаа һаяхан мултараад, политическэ, экономическа бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхые эрмэлзэдэг, хүгжэжэ байһан оронуудай хоорондо шэнэ түхэлэй харилсаа холбоо байгуулгын һүлдэ тэмдэг болоно гээд «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ.

СОФИ. ОАР-та Н. С. Хрущевой аяншалжа байһые, Болгариин хэблэл үргэнөөр тайлбарилһан зангаараа. Эб найрамдал, бүхы арадуудай эрхэ сүлөө болон ажана һайн байдал хангаха зорилготой советскэ политикын илалта Асуанда харуулагдаба гээд «Отечествен фронт» гэжэ газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Социализмын, дэлхэйн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй революционно нэгэн хүсэн боложо нэгэдэлгын һайн үрэ дүнгүүд эндэ эли тодоор харагдаба. Арадуудай аша туһада советскэ политикын ямар ехэ тааруу байһаниинь эндэ шэнэ хүсэтэйгөөр харуулагдаа.

(ТАСС).

Залуушуулай нииt[э] Германиин фестива[ль]

БЕРЛИН, майн 16. (ТАСС). [За]луушуулай ниитэ Германиин [фести]валь ГДР-эй ниислэлдэ мүнөөд[э]рай оршон байдалда нээгдээ. ... үдэрэй турша соо үргэлжэлхэ ... дэртэ Баруун Германиин болон ... руун Берлинэй олон тоото ту... шэд хабаадана. Залуушуулай ... лаанда хабаадахын тулада ВЛКСМ-эй Москва городой комитедэй ... секретарь Б. Н. Пастухов тү... совет комсомолшуудай делега... рэшэлэн уласхоорондын орга... нуудай, хэдэ хэдэн оронуудай ... шуулай нэгэдэлнүүдэй делега... ерэһэн байна.

СЕНГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи [секре]тарь, Гүрэнэй Соведэй түрүү... Вальтер Ульбрихт фестивалы... баадагшадта хандан, тодо һони... хэлээ.

Немец залуушуулай хэз... дайн байлдаанда татагдан ору... хагүйн, харин золтой хүбита... дүйгөө зохёон байгуулхын тула... маниин Демократическа Респ... бүхы хүсэ шадалаа зорюулх... В. Ульбрихт онсолон тэмдэглэ...

Президентын автомашина һэльбэн шэнэдхэгдэбэ

НЬЮ-ЙОРК, майн 16. (ТАСС). Президентын автомашина һэльбэн шэнэдхэгдэбэ. Энэ машинада һуужа ябахадаа, Джон Кеннеди алуулһан байгаа бшуу.

Машинада һомоной соолодоггүй шэнэ шэлнүүд табигдаа. Хушалтань һомоной дабахагүй материалаар бүхэлэгдэһэн байна.

Автомобиль США-гай президент Джонсондо һаяар дамжуулан үгтэхэ гээд «Детройт фри пресс» гэжэ газетэ мэдээсэнэ.

Н. С. Хрущевой дура[дхал] хүлеэн абахые уря[алба]

ТОКИО, майн 16. (ТАСС). ... социалис парти, мүн демократ... социализмын парти тусхай мэд... нүүдые толилоо. Японой премь[ер-ми]нистр Х. Икэдэдэ Н. С. Хру[щевой] майн 6-да эльгээһэн бэшэг соо[гоо] руулагдаһан дурадхалнуудые ... правительствын болон парлам... хүлеэн абахые эдэ партинүү... дүүлгэнүүд соогоо уряалһан ба[йна].

ФРГ-дэ СЭРЭГЭЙ ГЭМТЭДЫЕ ХАЙШАН ГЭЖЭ СҮҮДЛЭНЭБ?

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ хэдэн зуу мянган хүнүүдые хюдаһан сэрэгэй гэмтэдые Баруун Германиин зарим городуудта сүүдлэжэ байна. Хорёод жэлээр хожомдожо эхилһэн энэ сүүд дээрэ тодорхойлогдоһые хараад үзэбэл, саг зуура эзэлһэн газарнуудтаа гитлеровецүүдэй хэһэн муухай һүйдхэл, хюдалгын һүрэстэй үзэгдэлнүүд дахинаа харагдахадал гэнэ.

Освенцимэй алуурщадые Франкфурт городто сүүдлэхэдэнь гэршэ болоһон, өөрөө үхэлэй лагерьта хаагдаһан Шейдель гэгшэ агсан СС-эй оберщарфюрер Богерой хорото муухай хэрэгүүд тухай иигэжэ хэлэбэ: энэ алуурщан Богер «совет сэрэгэй олбо хаагшадые, тэдэнэй дунда эхэнэрнүүдые, өөрынгөө гараар буудажа аладаг, элдэб янзын тамалалга үзүүлдэг һэн...» Эдэ баримтанууд зүб гү гэжэ сүүдэй түрүүлэгшын асуухада, Богер дурата дурагүйгөөр: «зариманиинь бодото байдалда хабаатай» гэжэ гүбэд гэхэ баатай болоо.

Ондоо нэгэ эсэсовец Кадуке гэгшын зэбүүн ааша тухайда гэршэнэр иигэжэ элирхэйлбэ: 'хаалтада байһан аад, «ажалай хүсэ даахаяа болиһон» хүнүүдтэй хамта үхибүүдые газай камера руу намнажа оруулдаг һэн. Тиихэдэнь тэдэ үхибүүд гарханууда һарбайлдаад: «Маниие харыт, бидэ хүсэтэйлди, ажал хэжэ шадахалди» гэжэ гүйлаг байһан юм. Теэд, тэрэ эрлиг Кадуке тэдэнэй нюрга руу пистолетээр ёбордог, хүлнүүдһээнь саб шүүрээд, бэсэрнь хана наншадаг бэлэй. «Богер Кадуке хоёр шадал тамираа барагдаһан зониие лагерьһаа гаргахадаа айхабтар муухайгаар, зэбүүсэмээр аладаг һэн»—гэжэ гэршэ Ольшевски мүрдэлгын үедэ мэдүүлээ.—Энэ «ажалдаа» Богер хэр эсэбэшье, туужа гаргаха үедээ үдэр бүри 50-һаа 100 хүрэтэр хүниие аладаг һэн».

Яаха аргагүй баримтануудта хашагдан гэмтэ ябадалнуудаа мэдэрхэ баатай болобошье, тэдэнэр «гэмтэй бэшэбди», «дээрэһээ үгтэһэн заабари, захиралтануудые» дүүргэдэг байгаабди гэхэ мэтээр гэмээ сагааруулха һэдэлгэ гаргана.

Сэрэгэй зарим гэмтэдые сүүдлэһэн тухай дуулахадаа, Баруун Германиин мүнөөнэй засаг баригшад хуушан сагай хог үлэгдэлнүүдые үгы хэхэ гээ юм байна гэжэ юумэ гүйсэд мэдэхэгүй заримууд һанажа магад. Үнэндөө тиимэ бэшэ. Олониитын нүлөөнэй улам хүсэтэй боложо байһые ФРГ-гэй засагаархид хараада абаха баатай болоно гэжэ энэ сүүд харуулаа; Баруун Германида агсан гитлеровецүүдые үмэглэнэ гэһэн зүб гэмнэлгые бэеһээ зайсуулха һэдэлгэ гаргана.

ФРГ-гэй юстициин министерствын тунхаглаһан зарим тэды баримтанууд иимэ байна гэбэл: дайнай дүүрэхэ үеһөө эхилээд 1963 оной эсэс хүрэтэр мүрдэлгэдэ ороһон сэрэгэй 30000 гаран гэмтэдэй оройдоо 5426-ниинь сүүдлүүлээ. Тэдээн сооһоо 75 гэмтэниинь лэ эгээн ехэ хэһээлтээр—наһан соогоо түрмэдэ һуухаар сүүдлүүлэгдэжэ, бэшэниинь (хэдэн зуун, мянган хүнүүдэй ами наһанда хоро хүргэгшэд) бага сагын хэһээлтээр зэмэлэгдээд, мүнгэн яла түлөөд һалаһан байна.

Теэд эдэшье мэдээсэлнүүдынь үнэн бэшэ, үлүүсэ олоор харуулагдаһан байгаа ха. Жэшээнь, Баруун Германиһаа Швейцарида нүүһэн немец уран зохёолшо Р. Нойман иигэжэ бэшэнэ: «Баруун Германида даншье олон алуурщад сүлөөдэ. Үнэн сэхэ прокуророй хэн нэгые барижа түрмэдэ хаахадань, тэрэнэй хэрэгые судья үрилтэ болгожорхихо юм. Тиигэнгүй сүүдлээшье һаань, сэрэгэй гэмтэ тушаа гаргагдаһан приговорнуудай хэһээлтын болзорнууд дунда зэргээр нэгэ хүндэ 10 минута болохо байна. Дахтан хэлэбэл, алуулһан нэгэ хүнэй түлөө тэдэниие түрмэдэ 10 минута һуулгана».

Освенцимдэ 6 мянга шахуу эсэсовецүүд гэмтэ ябадал гаргаһан байгаа гэжэ Франкфуртдахи сүүд дээрэ тодороо һэн. Тэдэнэй нэгэ мянганиинь ФРГ-дэ байрлажа байбашье, оройдоо 22-нь 20 жэлэй турша соо сүүдтэ үгтэһэн байна. Олон гэмтэд түрмэдэшье хаагдаагүй, сүүдэй забһарлалтын үедэ ямаршье харуулгүйгөөр, зоргоороо саг үнгэргэжэ ябадаг. Эдэнэй танилнуудтаяа юрын яряа хэхэһээ гадна, ресторан соогуур хооллоходо хорюулгүй байна. Хараһан үзэһэн хүнүүдэй гэршэлһэнэй ёһоор, тэдэ гэмтэд ехэ хэһээлтэ амасахагүйгөө мэдэһэн дээрэһээ, сүүд тушаа һанаатаншье болоногүй.

Сэрэгэй гэмтэд тушаа Баруун Германиин сүүдэй гаргадаг приговорнуудай зөөлэн байдагынь олондо мэдээжэ. Брауншвейг городто болоһон сүүд дээрэ тодорхойлогдоһоной ёһоор, тэдэ гэмтэ нюурнууд 1941 оной зун Пинск городой оршомдо 10 мянга үлүүтэй хүниие, тэдэнэй тоодо эхэнэрнүүд болон үхибүүдые, үгы хэхэ «операци» ударидаһан байгаа. Эдэ гэмтэд оройдоол 4-һөө 5 жэл хүрэтэр түрмэдэ хаагдахаар сүүдлэгдэһэн, хэтэрхэдээ нэгэниинь оройдоо зэмэгүй орхигдоһон байна. Киль городто болоһон ондоо сүүд дээрэ Граальфс гэдэг нацис алуурщан Белоруссидахи совет зониие олоор буудан алалгада хабаадалсажа, 1500 хүнэй ами таһалһанайнгаа түлөө миил 3 жэлдэ түрмэдэ һуухаар хэһээгдээ. Тиигэхын хажуугаар тэрэ хэһээлтынь хахад шахуу—мүрдэлгэдэ байхадаа хаагдаһан хугасаань тоодо оруулагдаад, бодото дээрээ һууха болзорынь үшөө хороһон байна. Илендэ абтаһан 65 совет хүниие алаһан Деннерэй, Брянск шадар ажаһуудаг 15 хүнэй ами наһанда хоро хүргэһэн Шерерэй хэрэгүүд энээнэй урдахана үрилтэ болгогдоо һэн.

Мүнөөнэй сүүдэй үшөө нэгэ илгаань юуб гэхэдэ, жиирэй алуурщадай хэрэгүүд харагдаад, харин томо томо гэмтэд «залинда дайрагдадаггүй» байна.

—Статсекретарь Глобке, профессор Оберлендер—одоол ехэ зэмэ амасаха ёһотой алуурщад сүлөөдэ ябана, манай эндэ яахадаа тиигэжэ хүнүүдтэ хоёр ондоогоор хандадаг гээшэб?—гэжэ Освенцимэй алуурщан Кадуке мүрдэлгэ дээрээ асууга һэн. Бүхы дэлхэйн хүн зондо мэдээжэ боложо балшыса баригдаһанайнгаа һүүлээр сэрэгэй гэмтэд Глобке ба Оберлендер боннско правительствын министрнүүдэй тушаалнуудһаа бууха баатай болоһоншье һаа, сүлөөдэ үлөөд, правительстваһаа ехэ ехэ тэдхэмжэ абаһаар.

Хэрбээ шиидхэхэ хуулиин гүльмэдэ томохон гэмтэдэй ороо һаа гү, али орохо аюулай гарааһаань, тэдэниие аршалха, үмөөрхэ гэдэг нүлөөтэ хүсэнүүдэй бии байһыень гэршэлхэ элдэб янзын нюуса гохонууд хүдэлжэ эхилдэг.

Лимбургда 100 гаран мянган үбшэнтэниие алаһан эсэсовскэ 4 врачай сүүд эхилһэн аад, нэгэниинь лэ—гитлеровскэ багахан чиновник Хефельман—сүүдлүүлхэ һандалида һуулгагдаа. Бэшэниинь хаанаб гэхэдэ: нэгэниинь Урда Америкэ руу зугадажа арилаа; нүгөөдэнь Кельн городто 8 дабхар гэрһээ «унаад» үхэшоо; гурбадахинь, эгээн ехэ гэмтэн профессор Хейдэ сүүдэй эхилхын урдахана түрмынгөө камера соо үлгэгдэшэнхэй, бэеэ боожошье алаһыень, хорлогдожо алуулһанай һүүлдэ үлгэгдэһыеньшье мэдэхын аргагүйгөөр хосорһон байгаа. Энэ хэрэгынь бэеэ хорлоһон үшөө нэгэ баримтатай холбоотой: профессор Хейдын дүтын хани байһан Шлейзвиг—Гольштейнэй үргэл мүргэлэй хэрэгые эрхилхэ министр Эдо Остерлогой үхэһэн бэе февральда Кильскэ бухтын уһанай оёорһоо олдоо. Эдэ хэдэн ушарнууд хадаа ехэхэн хүсэтэй, нүлөөтэй хүнэй гэмтэ ябадалайнгаа мүр сараае үгы хэжэ байһые гэршэлнэ.

Уласхоорондын трибуналда нюургүйгөөр (заочноор) сүүдлүүлжэ, толгойн сааза амасаха болоһон гитлеровскэ удамаршадай нэгэн—Мартин Борманиие бэдэржэ байһанһаа уламжалан, Гессенэй генеральна прокурор Бауэрэй хэһэн мэдүүлгэ баһал һэжэг түрүүлнэ.

Баруун Германидахи мүнөөнэй байдалые хараад үзэхэдэ, эды тэдыхэн жиирэй гэмтэдые сүүдлэхэ хэбэр харуулһан процессүүдшье засаг баригшадай дура гутаана. Мүнөө боложо байһан сүүдүүдэй һүүлээр «немец арадай доторой эбтэ нэгэдэлэй саг» ерэхэ ёһотой гэжэ һаяшаг ХДС партиин съезд дээрэ канцлер Эрхард мэдүүлээ. Энэ «эбтэ нэгэдэл» гээшые юун гэжэ ойлгохо тухай ФРГ-гэй юстициин министр Бухер тайлбарилхадаа, нацизмын үедэ хэгдэһэн гэмтэ ябадалнууд 1965 оной майн 9-һөө мүшхэгдэхэ, мүрдэгдэхээ болижо, харюусалгада хабаадуулха болзор үнгэржэ хуушарһанда тоологдохо гэбэ.

А. РАЧКОВ. (ТАСС).

Редактор Ц. О. ОЧИРО[В].

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. редактора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологической —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабселькоров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и переводов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00117. Зак. № 483